

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské výchovy
Sociální pedagogika

Volný čas dětí přistěhovalců v Kraji Vysočina

Bakalářská práce

Autor: Gabriela Kalčíková

Vedoucí práce: Mgr. Milena Öbrink Hobzová, Ph.D.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

.....

Podpis autora práce

Děkuji Mgr. Mileně Öbrink Hobzové, Ph.D., za odborné vedení práce a za poskytnutí cenných rad a připomínek. Děkuji také respondentům, jejich vyučujícím a rodičům, za vstřícné jednání a ochotu zúčastnit se výzkumu.

Děkuji také rodině, která mě při psaní bakalářské práce podporovala.

Obsah

Úvod.....	6
1 Migrace v České republice	7
1.1 Migrace do České republiky před rokem 1989	8
1.2 Migrace do České republiky po roce 1989	10
2 Integrace cizinců v České republice	12
2.1 Integrační politika	13
2.1.1 Integrační politika v Evropské unii.....	14
2.1.2 Integrační politika v České republice	15
2.2 Koncepce integrace cizinců.....	15
2.3 Vzdělávání dětí cizinců v České republice	18
3 Kraj Vysočina.....	20
3.1 Cizinci v Kraji Vysočina.....	21
3.2 Cizinci pobývající v Kraji Vysočina.....	21
3.2.1 Přistěhovalci z členských zemí Evropské unie	22
3.2.2 Přistěhovalci z třetích zemí.....	23
3.2.2.1 Ukrajinci	23
3.2.2.2 Vietnamci	24
3.2.2.3 Mongolové.....	25
4 Volný čas	27
4.1 Hlediska trávení volného času	27
4.2 Funkce volného času	28
4.3 Volný čas dětí přistěhovalců	29
5 Praktická část.....	30
5.1 Výzkumný problém.....	30
5.2 Cíl výzkumu	30
5.3 Výzkumné otázky.....	30
5.4 Metoda výzkumu.....	31
5.5 Metoda získávání dat.....	31
5.6 Předmět výzkumu.....	32
5.7 Charakteristika výzkumného vzorku.....	32
5.8 Realizace a průběh rozhovorů	33
5.9 Etické aspekty výzkumu	34

5.10	Analýza dat.....	34
6	Případová studie	35
6.1	Trávení volného času	36
6.2	Aktivity, zájmové činnosti a koníčky.....	38
6.3	Rodina a prostředí	39
6.4	Kamarádi	41
6.5	Integrace dětí cizinců do společnosti	42
6.6	Závěrečná diskuze	44
	Závěr	46
	Použité zdroje	47

Úvod

Migrace je v současné době jedním z nejvíce diskutovaných témat. Současná situace uprchlíků nutí společnost nejen u nás, ale v celé Evropě, se tímto tématem zabývat. Jednou z nejdůležitějších podmínek úspěšné migrace je integrace cizinců do většinové společnosti. Nezáleží jen na přístupu imigrantů, ale také na postoji majoritní společnosti. Nepostradatelná je v tomto případě oboustranná ochota komunikovat a spolupracovat. Nejjednodušší je integrace u dětí, které procházejí vzdělávacím systémem a mají tak možnost se přirozeněji integrovat do společnosti. Právě proto byl volný čas dětí přistěhovalců v Kraji Vysočina zvolen jako téma této bakalářské práce.

Cílem této bakalářské práce je ukázat, jak tráví volný čas děti přistěhovalců. Práce nám odpoví nejen na to, jak děti tráví svůj volný čas, ale i jak ho ovlivňují rodiče, kamarádi a okolí. Cílem je také zjistit, jak jsou děti integrované do společnosti.

Bakalářská práce je rozdělena na praktickou a teoretickou část. Teoretická část je dělena na čtyři kapitoly. V první kapitole si objasníme základní pojmy týkající se migrace a také její stručnou historii. Kapitola Integrace cizinců v České republice je dále dělena na podkapitoly o integrační politice, ve které přiblížíme integrační politiku v České republice i v Evropské unii. Následuje seznámení s Konceptí integrace cizinců a podkapitola o vzdělávání dětí cizinců v České republice. Dále se dozvíme základní informace o Kraji Vysočina a o cizincích, kteří v tomto kraji žijí. Poslední, čtvrtá kapitola teoretické části je věnována volnému času.

V praktické části nás nejprve čeká kapitola, která se zabývá metodologií výzkumu – seznámíme se s cílem výzkumu a také s výzkumnými otázkami, dále pak s metodami, které byly během výzkumu použity. Druhá část je případová studie, ve které je proveden výzkum na základě rozhovorů se čtyřmi respondenty. S výsledky případové studie nás seznámí závěrečná diskuze.

1 Migrace v České republice

Pro lepší orientaci v celé práci je potřeba seznámit se s několika pojmy, které se týkají nejen migrace, ale také problematiky cizinců v České republice.

Migrací se nazývá přesouvání osob a skupin a změna jejich trvalého pobytu. Migraci můžeme dělit na vnitřní – uvnitř státu za hranice obce a vnější – za hranice vlastního státu (Hůle, 2014). Migraci také ovlivňují „push“ a „pull“ faktory. Nepříznivé faktory jako je válka, ekonomická krize, zhoršení životních podmínek aj., nazýváme „push“ faktory. Opačný pojem jsou „pull“ faktory, tedy to, co láká migranty do zemí, které jsou v dobré ekonomické a politické situaci a nabízí dobré podmínky pro plnohodnotný život. Dále můžeme migraci dělit také na dobrovolnou – což může být opuštění bydliště za účelem studia, zaměstnání nebo sjednocení rodiny, a migraci vynucenou – nucené vystěhování kvůli pronásledování, válkám a různým katastrofám, kdy jde o život (Dudková, ed. 2009, s. 7). Migrace je také zapříčiněná ekonomickými rozdíly v různých částech světa. Díky těmto rozdílům je velmi častá pracovní migrace z východních do západních, vyspělejších zemí (Kraus, 2008).

S migrací souvisí pojem imigrace, při které přichází cizinci na území cizího státu za účelem usídlení se. Imigrant je cizinec, který přichází do země s úmyslem dlouhodobého pobytu. Emigrace je odchod z domovského území a cílem je usadit se v zahraničí. Emigrant je tedy ten, kdo opouští svojí zem.

Cizinec je každý, kdo není občanem České republiky. Podle zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců, se považuje za cizince osoba, která není občanem České republiky, včetně občanů Evropské unie (MV ČR, 2015).

Významnou roli hrají také pojmy etnikum a národ. Etnikum jsou ti lidé, kteří mluví stejným jazykem, mají společný původ, kulturu a mají svou etnicitu, tedy vlastnosti a znaky, které určují etnikum a spojení s její kulturou. Příslušník etnické skupiny/menšiny si uvědomuje svojí příslušnost k této skupině. Národ tvoří skupina lidí, která nejenže má stejný jazyk, kulturu a místo, kde žijí, ale také se jedná o politické uskupení, kdy mají lidé státní příslušnost k danému státu. Národnostní menšina v České republice je podle zákona č.273/2001 Sb. pouze skupina lidí, která se odlišuje od ostatních občanů jiným původem, jazykem a kulturou a chce být považována

za národnostní menšinu s vizí zachování a rozvoje svého jazyka, kultury a samostatnosti (Průcha, 2006).

1.1 Migrace do České republiky před rokem 1989

V době vzniku samostatného Československa po roce 1918 obývalo území Čech, Moravy a Slezska kromě většinového českého také německé, polské a židovské obyvatelstvo. V Českých zemích v letech 1918-1938 tvořily národnostní menšiny 32 % obyvatel – šlo o Němce, Poláky, Židy a Slováky (Drbohlav, 2010). V této době nevýznamnou skupinu přistěhovalců tvořili také Romové (dle sčítání z roku 1921 se jednalo o 249 osob), kteří se v té době již z části usadili, ale někteří stále kočovali po celém území. Dalšími obyvateli byli také příslušníci slovanských národů, kteří v Čechách studovali nebo pracovali. Jednalo se tak většinou o přechodný pobyt. Vzhledem k založení společného Československého státu migrovali do českých zemí i Slováci. Byli to studenti, státní zaměstnanci i sezónní pracovníci. Všichni však přicházeli do Čech s úmyslem vrátit se zpět na Slovensko. Ve 20. letech 20. století začali kvůli politickým zvrátům přibývat emigranti z Ruska, Ukrajiny a Bulharska. Tito přistěhovalci byli často velmi vzdělaní lidé, kteří se i v Československu dále společensky, kulturně a vzdělanostně rozvíjeli. Ve 30. letech pak přibyli i političtí emigranti z Německa, kteří však často brali Česko jako přestupní stanici a migrovali dále. Pracovně do českých zemí také přicházeli Jugoslávci a Bulhaři. Československá republika byla pro migranty příznivá. Na základě Saint – Germainské smlouvy (1919) přijala Československá republika práva národnostních menšin, kterým zaručovala rovnost před zákonem, ale také právo na vlastní jazyk, školství, kulturu a možnost vstoupit do politiky. Některé národní a polické protiklady však způsobovaly problémy, které z Československa dělaly nestabilní stát (Moravcová, Nosková, 2005).

Po Mnichovské dohodě (1938) byla odtržena pohraniční území, ze kterých odešla skupina českého, židovského, německého a romského obyvatelstva do vnitrozemí. Vraceli se také Češi ze Slovenska. V průběhu 2. světové války přicházeli do českých zemí němečtí vojáci, úředníci i civilisté. Později přicházeli i Němci prchající před sovětskou armádou (Moravcová, Nosková, 2005).

Po konci 2. světové války, během níž nacisté vyhladili většinu židovských a romských obyvatel, se ti, kteří přežili, vrátili do českých zemí, ale jejich zastoupení již nebylo významné. Cílem bylo, aby se z Československa stal národnostní stát – Čechů a Slováků. Tolerovány byly slovanské národy. Docházelo tak k odsunu Němců. Opuštěné pohraničí bylo osidlováno Čechy z vnitrozemí, Slováky, maďarskými obyvateli z jižního Slovenska a také volyňskými Čechy. Pohraničí se tak stalo střetem různých kultur (Moravcová, Nosková, 2005). Mezi poválečné migranty patřili také Řekové, kteří hledali v Československu politický azyl (Barša, Baršová, 2005).

Migrace do Československa po roce 1948 byla ovlivněna politickou situací. Socialismus sovětského typu nedovoloval kvůli uzavření hranic v podstatě žádný příchod imigrantů do Československé republiky. Neexistovala proto ani žádná integrační politika (Barša, Baršová, 2005). Došlo k přerušení styků s nesocialistickými zeměmi – vycestovat bylo možné pouze na základě víz, která však byla přidělována velmi omezeně. Nelegální emigrace byla trestána vězením. I mezi socialistickými zeměmi byl však pohyb velmi omezen. Imigrace do Československa byla regulovaná, jednalo se hlavně o sjednocení rodin a uzavření sňatku. V 70. letech důsledkem nedostatečných pracovních sil došlo k pracovní imigraci z ostatních socialistických zemí (Drbohlav, 2010).

Na začátku druhé poloviny 20. století bylo v Českých zemích 93,4 % českých obyvatel. Většina příslušníků jiných etnických menšin se rozptýlila mezi české obyvatelstvo. Poláci zůstávali v oblasti Těšínska a Ostravska. Kvůli pracovní migraci byl na českém území také velký počet obyvatel slovenského a romského etnika (Moravcová, Nosková, 2005).

V letech 1950-1991 trvale ubývalo německých a polských občanů. Československo přijímalo studenty ze zemí třetího světa – většina těchto studentů se po studiu vrátila do své země původu. V 80. letech začali do Československa přicházet Vietnamci, kteří vzhledem k jazykové bariéře zůstávali uzavřeni ve svých skupinách. V izolaci pobývali stejně jako vietnamští občané i členové sovětského vojska s rodinami (Moravcová, Nosková, 2005).

1.2 Migrace do České republiky po roce 1989

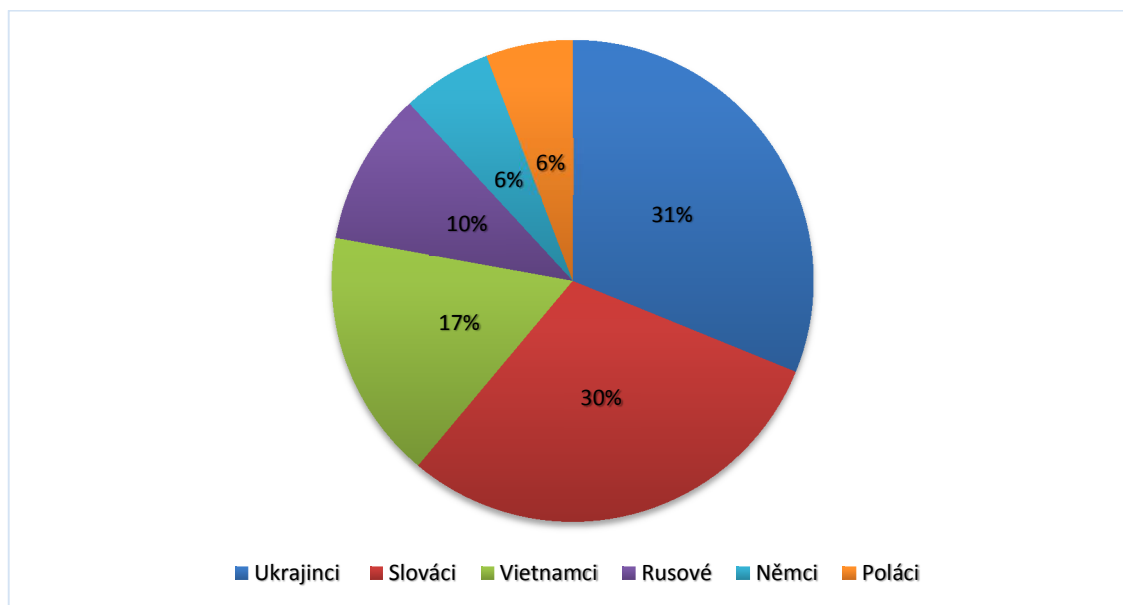
Po roce 1989 byly ukončeny mezinárodní dohody o socialistické pomoci a převážná většina přistěhovalců se vrátila do svých zemí. Zůstala zde pouze větší skupina Vietnamců (1110 osob), kteří využili nové ekonomické situace (Barša, Baršová, 2005). Ubývalo Slováků, někteří při rozdělení Československa v roce 1993 přijali české státní občanství. Migrace, zejména pracovní, mezi Českem a Slovenskem však zůstala nepřerušena. Rozšířily se také komunity ruských, ukrajinských a vietnamských imigrantů. Do České republiky přicházeli vzdělaní Rusové z velkých měst s celou svojí rodinou, kteří měli za cíl se v Česku trvale usadit. Zůstávali však uzavřeni ve své komunitě. Ukrajinci přicházeli hlavně za dělnickými pozicemi s cílem vydělat peníze pro rodinu a vrátit se zpět na Ukrajinu. Ani jedna z těchto skupin se většinou nesnažila začlenit do české společnosti. V 90. letech výrazně posílila také vietnamská komunita, v České republice jich však bylo i několik desítek tisíc ilegálně (Petráš, 2011). Kvůli své ekonomické aktivitě se dostávali do všech koutů České republiky. I přes častý kontakt s českým obyvatelstvem se uzavírali do svých komunit (Moravcová, Nosková, 2005).

Po roce 2000 také velmi ovlivnil migraci do České republiky mezinárodní obchod (Moravcová, Nosková, 2005). Do České republiky mířili cizinci s krátkodobými vízy do 90 dní. Někteří těchto víz zneužívali pro nelegální sezónní práci (Drbohlav, 2010). Cizinci přijížděli do České republiky jako turisté a teprve tady hledali práci a žádali o povolení k pobytu. Bylo však těžké získat trvalý pobyt či dokonce státní občanství (Honusková, 2011).

V lednu 2000 byly vydány dva zákony, zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR a zákon č. 325/1999 Sb. o azylu. Zákon o pobytu cizinců zpřísnil pravidla žádání o víza a pobyt. Cizinec musí žádat o vízum již před příchodem do České republiky na příslušných úřadech, stejný postup je potřeba dodržet i při změně účelu pobytu v ČR. Pro získání víza je také potřeba mít uzavřeno zdravotní pojištění, finanční prostředky pro pobyt a pro pobyt nad 90 dní je nutný výpis z rejstříku trestů. Na základě režimu, který je platný v EU, vznikla cizincům, zejména ze třetích zemí, vízová povinnost. V roce 2001 byla vydána novela, která zmírnila některé podmínky zákona.

Drbohlav (2010) uvádí čtyři kategorie cizinců, kteří pobývají na území ČR. Jedná se o občany EU a jejich rodinné příslušníky, občany třetích zemí podle MV ČR (2015) se jedná o všechny cizince, kteří nejsou obyvateli státu EU ani obyvateli Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska), cizince se statutem mezinárodní ochrany (azylem) a registrované žadatele o mezinárodní ochranu (azyl).

Graf 1. Cizinci s trvalým nebo přechodným pobytem v České republice

K 31. 1. 2016 žilo v České republice trvale nebo přechodně 469 197 cizinců ze třetích zemí, Evropské unie a Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska. Nejpočetnější skupinou jsou Ukrajinci 31% - 106 182, dále Slováci 30% - 101 999, Vietnamci 17% - 57 130, Rusové 10% - 35 083, Němci 6% - 20 498 a Poláci 6% - 19 879 (MV ČR, 2016a).

2 Integrace cizinců v České republice

Integrací nazýváme začlenění jedince do společnosti. Mělo by jít o oboustranný proces sjednocení stávajícího obyvatelstva s nově příchozími (Drbohlav - 2010, s. 91). Cílovou skupinou jsou cizinci z třetích zemí, kteří pobývají legálně na území České republiky. Integrací azylantů se zabývá Státní integrační program (MV ČR, 2016c). Integrace je náročná jak pro přistěhovalce, tak i pro majoritu, která se ne vždy chová přívětivě. Česká republika se snaží o rovnost šancí pro přistěhovalce, ale vyžaduje také dodržování právního řádu ČR a přizpůsobení se české společnosti. Pro imigranta je zpočátku těžké přijmout cizí kulturu, nemůže zde vykonávat všechny své zvyky a tradice. Může poutat větší pozornost kvůli svému vzhledu nebo oblečení. Imigrant musí při svém příchodu do země překonat několik překážek – neznalost jazyka a neinformovanost. Tito imigranti vyhledávají proto pomoc u skupin stejné národnosti. Je však potřeba, aby se zapojili do života ve většinové společnosti. Imigrant by tedy měl přijmout zákony země, její zvyklosti, hodnoty, měl by se zapojit do společenského života majority. Nemusí však proto ztrácet svojí identitu. Důležitý je také vztah společnosti k přistěhovalcům a ochota pomoci od obyvatel z okolí (Dluhošová, 2008). Přistěhovalci mohou společnost obohatit, ale představují také určitá rizika. Může docházet k vyčlenění přistěhovalců, což bývá nazývané segregací, nebo také k začleňování do okrajových skupin společnosti tzv. segmentová asimilace. Tyto modely jsou však důsledkem nedokonalé integrace. Naopak může dojít k úplné asimilaci, kdy přistěhovalci splynou s majoritní společností (Rakoczyová, Pořízková, 2009).

Barša (1999) píše o třech rovinách integrace: kulturní, sociálně ekonomické a občansko-politické. Míra kulturní integrace závisí na udržování původních kulturních zvyků a hodnot. Dále ji Barša (1999) rozděluje na asimilaci, při které dochází k úplnému opuštění hodnot a zvyků menšiny a splynutí s okolní společností a tavící tyglík, kdy sice menšina splyne s majoritou, ale přispěje také něčím do společnosti. Pokud si menšina ponechá svojí kulturní odlišnost, ale ekonomicky a politicky je asimilovaná, nazýváme ji integrací kulturně - pluralistickou. Multikulturní integrace považuje tuto kulturní různorodost za chtěnou a politicky prosazovanou.

Sociálně - ekonomická rovina je dělená na úplnou – dochází k úplné ekonomické asimilaci, kdy není žádný vztah mezi etnicko-kulturním původem a ekonomicko-sociálním postavením, nebo částečnou, kdy mají některé skupiny menší šanci na úspěch než skupiny ostatní. Občansko-politická rovina integrace je dělená na asimilaci, kdy přidělování úřednických a politických funkcí není ovlivněno původem, naopak akomodace je stav, kdy se etnická menšina zohledňuje, zabraňuje se tak případné politické segregaci.

Integraci můžeme rozdělit na čtyři dimenze – strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační. Strukturální integrační dimenze se zaměřuje na zapojení imigrantů do základních sociálních institucí – vzdělání, pracovní trh, bydlení a také účast na politickém a občanském životě. Kulturní integrační dimenze podporuje znalost jazyka, sportovní i kulturní vyžití. Měly by také vznikat sociální vztahy mezi menšinou a majoritou. Začleněním imigrantů do sociálních sítí se zabývá interaktivní dimenze, cílem je předejít vylučování imigrantů ze společnosti, či hromadění se imigrantů na jednom místě, což brání imigrantům začlenit se do společnosti. Identifikační dimenze je podmíněná tím, jak moc se imigrant cítí být členem společnosti. Tedy v jaké míře je schopen se identifikovat s celým sociálním systémem. Někdy může dojít k tomu, že cizinec se cítí být částečně ještě členem své původní země a zároveň země přistěhovalecké. Během tohoto procesu dochází ke změně identity imigranta (Rakoczyová, Trbola, 2009).

2.1 Integrační politika

Integrační politika se snaží začleňovat legálně žijící cizince u nás do společnosti a také se snaží předcházet problémům mezi imigranty a majoritou. Cizinci by neměli zůstat v uzavřených skupinách svých krajanů, ale měli by se stát součástí celé společnosti (MV ČR, 2016c). Státní politika by měla přispívat k vytvoření vhodného prostředí pro začlenění cizinců i jiných znevýhodněných skupin do společnosti (Dluhošová, 2008).

2.1.1 Integrovaná politika v Evropské unii

Evropská unie se snaží o sjednocení integračních politik. V Tampere, v roce 1999, probíhala Evropská rada, která si dala za úkol zrovnoprávnění příslušníků třetích zemí, chce jim dát stejné příležitosti jako občanům EU. Po summitu v Soluni (2003) EU vypracovala jednotnou politiku integrace. Haagský program označoval jako primární úkol začlenění imigrantů, zdůraznil také potřebu sjednocení národních integračních politik. V listopadu 2004 tedy přijala Unie Společné základní zásady pro integraci přistěhovalců. Vyzývá k sledování integračních teorií a dodržování jedenácti zásad, které vedou k účinnému začlenění imigrantů do života v přijímací zemi. Očekává se oboustranná spolupráce a snaha. EU vydává také směrnice o sjednocování rodin a o pobytu dlouhodobých rezidentů. EU se snažila, aby probíhala ekonomicky výhodná řízená integrace (Barša, Baršová, 2005).

V roce 2005 popisuje Barša s Baršovou několik modelů integrační politiky. Diferencované začlenění, jinde také nazývané etnicko-exklusivistické (Barša, Baršová, 2005, s. 36), je závislé na trhu práce a jeho potřebách, jedná se tedy o dočasný pobyt pracovníka. Imigrant se nezačleňuje do dalších sfér společenského života, a proto je předpoklad, že se vrátí zpět do své země. Tento způsob byl používán v 90. letech 20. stol. v Německu (Dluhošová, 2008, s. 79; Barša, Baršová 2005, s. 36). Asimilační model požaduje úplné zřeknutí se své národnosti a tradic a přijmutí všech norem a zvyklostí státu, kam cizinec přichází. Ideální je také i podobný vzhled. Stává se tak příslušníkem národa. Tento model byl uplatňován ve Francii (Dluhošová, 2008, s. 79). Ve Velké Británii se uplatňuje model pluralistický, také nazývaný multikulturní, který se vyznačuje tím, že majoritní i menšinová přistěhovalecká společnost má stejná práva a může žít podle svých zvyklostí. Vzniká tak různorodá společnost (Barša, Baršová 2005, s. 36). Vzhledem k současné situaci, kdy se zvyšuje vlna migrace, dochází k přehodnocování těchto modelů a je hledáno úspěšné řešení migrační krize (Votradovcová, 2015).

2.1.2 Integrovační politika v České republice

V druhé polovině devadesátých let se začala utvářet politika pro integraci cizinců do ČR. Koordinátorem je od roku 2008 Ministerstvo vnitra (dále MV), které je stejně tak zodpovědné za integraci azylantů. MV spolu s ostatními ministerstvy utváří takovou integrační politiku, která je vhodná pro ČR a která také odpovídá požadavkům EU a úmluvám, ke kterým je Česká republika zavázána (Leontiyeva, 2011).

Politika integrace cizinců v České republice spočívá na principech:

- praktické spolupráce všech, kdo mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace
- efektivitu integračních opatření
- zvyšování informovanosti všech aktérů v procesu integrace
- jasných a uchopitelných výsledků všech integračních aktivit
- nových nástrojů (přímá spolupráce s obcemi, emergentní projekty obcí)
- podpory rozvoje občanské společnosti – zejména pak v regionech v souvislosti s vytvářením regionálních integračních center (MV ČR, 2016c)

Skupinou, kterou se zabývá politika integrace, jsou dlouhodobě legálně usazení cizinci z třetích zemí, pobývající na území ČR minimálně jeden rok. Politika integrace se také týká občanů ČR. K tomu aby byl proces integrace úspěšný, musí být oboustranný - občané ČR by měli pozitivně přijímat přistěhovalce (Dluhošová, 2008).

2.2 Koncepce integrace cizinců

Koncepce integrace cizinců je klíčový dokument integrace, který určuje její rámec. Tento dokument vychází z prvního vládního dokumentu *Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR* z roku 1999, který obsahoval 15 zásad pro integraci. V uvedeném dokumentu bylo považováno za důležité sociálně integrovat cizince a ochránit je před diskriminací. Na trhu práce, v bydlení, vzdělávání, ve zdravotnictví, v sociální oblasti i v náboženství, by měly být pro cizince zajištěny stejné podmínky jako pro majoritu (Leontieva, 2011). Tato koncepce byla přijata v roce 2000, poté byla několikrát aktualizovaná. Na realizaci koncepce se podílejí ostatní ministerstva, kraje

a obce, ale také různé organizace zabývající se problematikou cizinců (NNO apod.). Každý rok vydává vláda usnesení s úkoly na následující rok (MV ČR, 2016c). Cílem tohoto programu je integrace cizinců, kteří pobývají, či mají v plánu, trvale nebo dlouhodobě, pobývat na území ČR. Jsou to tedy cizinci, kteří pobývají legálně na území ČR alespoň jeden rok. Do této skupiny nepatří občané Evropské unie a azylanti. Hlavním cílem této koncepce je, aby se přistěhovalci stali plnohodnotnými spoluobčany, kteří budou přínosem pro ČR.

Koncepce (2016) má čtyři klíčové oblasti integrace cizinců:

- **Znalost českého jazyka cizinců** – pro úspěšnou integraci je znalost jazyka nepostradatelná. Je důležitá pro možnost vzdělávání se a umožňuje imigrantům být způsobilý pro pracovní trh a pro ekonomickou a sociální soběstačnost. Znalost jazyka přispívá k šanci mít rovné příležitosti. Koncepce se zaměřuje zvláště na děti cizinců a zvláště na dospělé cizince. Pro děti je znalost českého jazyka důležitá při získávání co nejlepšího vzdělání, později jsou schopny dobře se uplatnit na trhu práce. Na školách by jim měla být poskytnuta možnost využít služeb pedagogických asistentů, měla by být posílena komunikace mezi školou a rodiči a důležité je také nabídnout dětem i mimoškolní integrační aktivity. Podmínky pro vzdělávání dětí cizinců upravuje MŠMT. U dospělých cizinců je znalost jazyka důležitá pro získání povolení k trvalému pobytu, je požadovaná znalost češtiny na úrovni A1. Záměrem koncepce je, aby byl pro každého dostupný kurz českého jazyka na takové úrovni, aby vyhovoval jeho potřebám. Kurzy mají být poskytovány prostřednictvím regionálních institucí.
- **Ekonomická a sociální soběstačnost** – měla by být nastavena taková opatření, která by směřovala k dobrému přístupu cizinců k pracovnímu trhu, tak aby byli schopni v práci setrvat a nebyli diskriminováni. Opatření, která vytváří MPSV, by měla zajistit informovanost zaměstnavatelů i cizinců o podmínkách zaměstnávání. Pro správnou integraci, tak aby se cizinci stávali co nejvíce samostatní, je v této oblasti potřebná informovanost cizinců o tom, na co mají právo a jaké jsou podmínky pro podnikání a práci v ČR. Přispívá to k jejich samostatnosti, schopnosti zabezpečit sebe a svojí rodinu a celkové ekonomické soběstačnosti. Opatření se také zaměřují na spolupráci s Úřady práce – zajištění dostatečných informačních materiálů pro cizince, zaměřit se na jejich zvláštní potřeby, zajistit efektivní využití rekvalifikačních kurzů češtiny.

- **Orientace ve společnosti – informovanost cizinců** – cizinec pro svou správnou integraci potřebuje dostávat správné informace, které mu pomohou seznámit se s novým prostředím, bude vědět o svých právech a povinnostech a bude znát kulturu v okolí. S orientací v novém prostředí mají pomoci přistěhovalcům adaptačně integrační kurzy, kdy se během prvního roku pobytu dozví základní informace nutné k začlenění do společnosti. Cizinec dostane informace o našich hodnotách, ale také informace o ČR. Kurzy pro cizince s dlouhodobým či trvalým pobytem nabízí hlubší poznání ČR. Ti, kteří se do ČR teprve chystají, dostanou před odjezdové informace, které jim poskytnou informace potřebné pro první dny v ČR.
- **Vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti** – pro dobře provedenou integraci je důležité bezproblémové soužití mezi přistěhovalci a majoritou. Důležitá je oboustranná snaha o integraci. Proto je potřeba organizovat události, při kterých se mají obě skupiny příležitost poznávat. Informace se mají podávat nejen přistěhovalcům, ale také většinové společnosti, aby mohla pochopit a přijmout jinou kulturu, porozumět a respektovat ji. Koncepce odkazuje například na web Mezikulturní dialog, který nabízí možnost diskutovat, zveřejňovat své názory a také prezentace a propagace akcí a aktivit k podpoře integrace. Mezi takové projekty patří „Rodina od vedle“. Tento projekt funguje od roku 2004 a slouží k setkávání rodin různých národů a poznávání jejich kultur a vytváření osobních vztahů (Mezikulturní dialog, 2016). Ministerstva vypisují dotace, na kulturní, osvětové a další akce, které podporují integraci. Vytvářejí se také výzkumy vztahů cizinců a majority. Vybízí také k využití cizinců na pozice asistentů pedagoga, interkulturních pracovníků a tlumočnicků (Koncepce, 2016).

Integrační politika má také za úkol zapojit migranty do politického a veřejného života. Je potřeba seznamovat migranty s politickým systémem, demokracií, právním systémem a naučit se tyto znalosti správně užívat. Důležitá je také získání občanské gramotnosti (Koncepce 2016).

Důležitá je podpora integrace na regionální a lokální úrovni, tedy v místě, kde imigranti bydlí a pracují. Obce realizují společně s MV integrační projekty, které jsou zacílené na problémy dané lokality. Stejně tak pomáhají regionální Centra na podporu integrace cizinců (MV ČR, 2016c), která nabízejí přistěhovalcům zdarma řadu služeb: sociální a právní poradenství, kurzy českého jazyka, sociokulturní kurzy,

internet a knihovnu (SUZ, 2014). Centra nabízejí také služby tlumočnicků. Důležitou aktivitou je také spolupráce s majoritou. Centra pořádají setkání s regionálními činiteli integrace a s nimi hodnotí a vytváří proces integrace. Pořádají také různé kulturní, sportovní a vzdělávací akce, při kterých se má majorita možnost seznámit s integrovanými. Tyto aktivity se konají převážně ve školách a veřejných institucích (MV ČR, 2016c).

2.3 Vzdělávání dětí cizinců v České republice

Pro správný průběh integrace dětí je nezbytná školní docházka a pomoc při vzdělávání. Děti cizinců se začleňují do českých škol, mezi české žáky, a před pedagogy tak stojí nový úkol – pomoc při začlenění žáka – cizince do školního procesu. Pedagogové nejsou často připraveni na vzdělávání cizinců, protože jim při jejich studiu nebylo poskytnuto multikulturně zaměřené vzdělání (Průcha, 2006). Na území České republiky na konci třetího čtvrtletí roku 2014 pobývalo 43500 dětí cizinců do 18 let (Cizinci v České republice, 2015). Žák – cizinec je označení pro žáky, kteří mají rodiče jiného občanství než českého, jsou to děti, které do České republiky právě přicestovaly i děti cizinců, které se tu narodily (MŠMT, 2015). Podle zákona č.561/2004 Sb. § 20 – Vzdělávání cizinců, mají občané EU a jejich rodinní příslušníci právo na stejné podmínky pro vzdělávání jako občané České republiky. Ostatní mají přístup ke vzdělání, když mají právo pobývat na území České republiky delší než 90 dnů. Dále jsou to osoby, které tu jsou kvůli výzkumu, azylanti – kterým je udělena mezinárodní ochrana anebo osoby čekající na udělení mezinárodní ochrany. Ti, kteří nejsou státními občany České republiky a mají již nějaké vzdělání v zahraniční škole, nemají v dalším vzdělávání přijímací zkoušky z českého jazyka. Znalost českého jazyka se ověřuje rozhovorem. Krajský úřad by měl zajistit žákům – cizincům z členských států Evropské unie bezplatnou přípravu pro začlenění do vzdělávání, která obsahuje i výuku českého jazyka, která se přizpůsobuje potřebám žáka. Pokud to možnosti dovolují, podporuje výuku mateřského jazyka a kultury země původu. Krajský úřad má za povinnost připravit pedagogy pro výchovu cizinců. U žáků ze třetích zemí, kteří nemají často žádnou znalost českého jazyka je od 1. 9. 2011 možnost využít speciální pedagogické metody a postupy, individuální podpory při výuce a v přípravě na vyučování.

Žáci – cizinci mohou také využívat asistenta pedagoga, poradenské služby, či mít sestavený individuální plán.

Při začleňování žáka do výuky se doporučuje spolupráce s rodiči žáků – seznámit rodiče se školou, s pravidly školy a dalšími důležitými věcmi, týkajícími se školní docházky. Žák by měl být správně začleněn do vyučovacího procesu – mělo by být přihlédnuto k úrovni jeho vzdělání i znalosti českého jazyka a rozhodující je také délka pobytu. Lze zařídit odklad a dítě může chodit do přípravné třídy. Je také potřeba správně organizovat výuku tak, aby učitel zvládl pracovat jak s žákem – cizincem, tak i se zbytkem třídy. Výchova by měla podporovat spolupráci všech dohromady tak, aby nedocházelo k vyloučení žáka – cizince. Doporučuje se mít v jedné třídě maximálně 3-4 cizince, aby se cizinci lépe začlenili do kolektivu. Ideální je však jeden cizinec ve třídě, kterému pomáhá se začleněním vybraný spolužák. Integraci cizinců pomáhá nejen podpora ve škole, ale také zapojení do zájmových činností. Důležitá je také připravenost třídy, spolužáků a pedagogů, kteří by měli využívat různé možnosti (vhodné pomůcky, vytvoření si kladného vztahu k českému jazyku, pozitivní motivace, spolupráce s poradnami, možnost prezentovat svojí zemi a kulturu, apod.) pro jejich správnou integraci. Velmi důležitý je rozvoj znalosti českého jazyka (MŠMT, 2015).

3 Kraj Vysočina

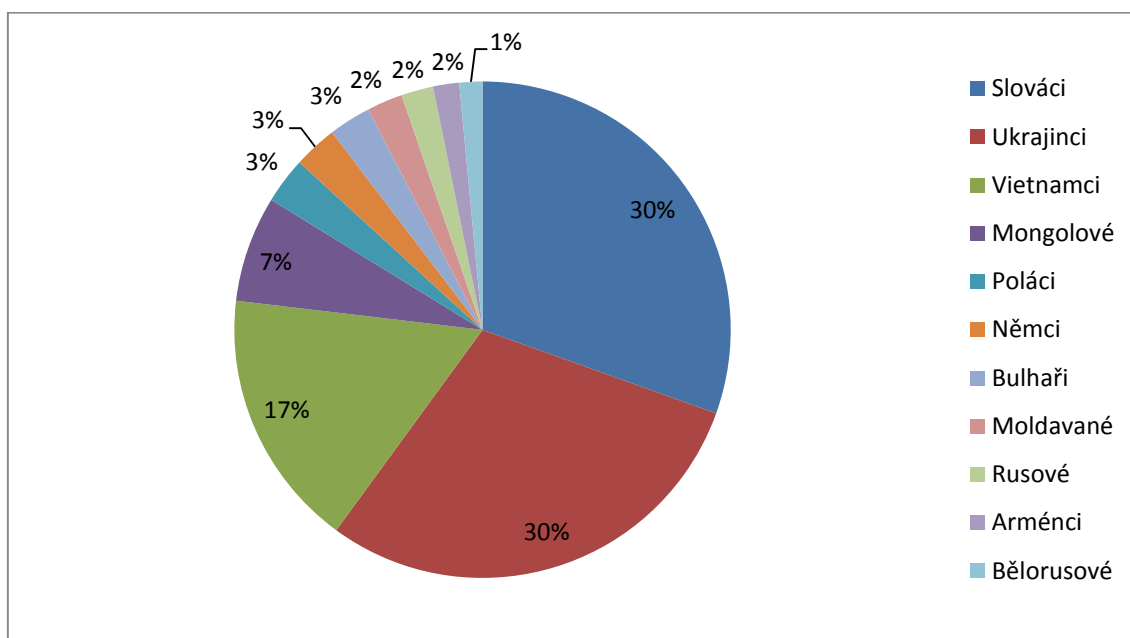
Kraj Vysočina vznikl v prosinci 1997 jako kraj Jihlavský, podle krajského města Jihlavy. Název byl změněn v roce 2001 na Kraj Vysočina. Tvoří jej pět bývalých okresů: Jihlavský, Třebíčský, Havlíčkovobrodský, Pelhřimovský a okres Žďár nad Sázavou. Svoji rozlohou 6 925 kilometrů čtverečních je pátým největším krajem České republiky (Kraj Vysočina, 2004). Počtem obyvatel 509 475 (ČZSO, 2016a) patří mezi ty nejmenší. Kraj je specifický malými vesnicemi, které se nachází blízko větších měst. Na Vysočině se nachází jen čtyři města, ve kterých je přes dvacet tisíc obyvatel. Vysočina nabízí velké množství historických památek a kulturních akcí (Kraj Vysočina, 2004).

Na Vysočině je dobře rozvinuté strojírenství, potravinářský průmysl, energetika, kovodělný, elektrotechnický a dřevozpracující průmysl. V Jihlavě nabízí velký počet pracovních míst průmyslové centrum, kde sídlí mnoho firem (Bosch, Motorpal, Automotive Lighting s.r.o.). Na Žďársku je významným zaměstnavatelem Žďas a.s. a na Třebíčsku ČEZ – JE Dukovany, MANN + HUMMEL (CZ), s.r.o. a Fraenkische CZ s.r.o. Vysočina je také důležitou oblastí v pěstování řepky a brambor (Kraj Vysočina, 2004). Významné je také chování skotu – nejpočetnější v České republice. Rozvinutá je i živočišná a rostlinná výroba (Kostelecké uzeniny, Krahulík). Vysočina svojí polohou a dopravní dostupností láká zahraniční investory, kteří na Vysočinu přesouvají nejen výrobní procesy, ale i výzkum a vývoj – tím vznikají nová pracovní místa. Nezaměstnanost na Vysočině je sedmá nejnižší v České republice. V kraji je také nízká kriminalita (ČZSO, 2016a).

3.1 Cizinci v Kraji Vysočina

K 31. 1. 2016 žije v Kraji Vysočina 8105 cizinců s trvalým nebo přechodným pobytem. Je to nejmenší počet cizinců v České republice (MV ČR, 2016a) Nejvíce se jich nachází v okrese Jihlava - 2491, dále pak v okrese Havlíčkův Brod – 1606, v okrese Pelhřimov - 1572, v okrese Třebíč – 1257, nejméně cizinců je v okrese Žďárském - 1179.

Graf 2. Cizinci v Kraji Vysočina

Nejpočetnější skupinou cizinců na Vysočině jsou Slováci - 2171, následují Ukrajinci - 2143, Vietnamci - 1203, Mongolové - 451, Poláci – 214, Němci - 192, Bulhaři - 186, Moldavané - 171, Rusové - 160, Arménci - 127 a Bělorusové - 106 (MV ČR, 2016a).

3.2 Cizinci pobývající v Kraji Vysočina

Nyní se blíže seznámíme s početnějšími národnostními skupinami žijícími na Vysočině a na důvody a problematiku jejich pobytu v ČR. Imigranti jsou rozděleni na skupinu z členských zemí EU a skupinu občanů ze třetích zemí.

3.2.1 Přistěhovalci z členských zemí Evropské unie

Nejpočetnějšími skupinami přistěhovalců z členských zemí EU na Vysočinu jsou Slováci, Poláci, Němci a Bulhaři. Občané EU mají volný přístup do České republiky, kontroly při vstupu do země se provádí pouze v případě, že byly překročeny hranice Schengenského prostoru. Stejně podmínky při vstupu do ČR mají také občané Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska.

Po vstupu do ČR je pro občany EU, Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska povinná ohlašovací povinnost, pokud bude jejich pobyt delší než 30 dnů. Ohlásit se občan musí buďto na příslušném odboru cizinecké policie nebo u ubytovatele. Další povinností je hlášení změny příjmení, stavu, změny údajů v cestovním dokladu, v dokladu totožnosti nebo změny údajů v dokladu k potvrzení přechodného nebo povolení trvalého pobytu. Je také povinen nahlásit změnu pobytu na území, jestliže bude delší než 180 dnů. Musí také ohlásit případnou ztrátu dokladů na policii. Pokud občan bude pobývat na území ČR déle než 3 měsíce, může zažádat o potvrzení k přechodnému pobytu (toto není podmínkou pobytu občana EU na území ČR) anebo povolení k trvalému pobytu.

Občan EU může po pěti letech nepřetržitého pobytu požádat o povolení k trvalému pobytu (MV ČR, 2016b).

Největší skupinu přistěhovalců z členských států EU tvoří na Vysočině Slováci - 2171 (MV ČR, 2016a). Slováci mají s Čechy společnou historii a jejich pohyb a pracovní aktivita nebyla po rozdělení Československa v roce 1993 nijak omezena (Drbohlav, 2010, s. 73). Další početnou skupinou jsou Poláci – 214 (MV ČR, 2016a), ti v České republice nejčastěji pracují ve zpracovatelském průmyslu, těžebním průmyslu a ve zpracování nerostných surovin (Drbohlav, 2010). Následují Němci – 192 (MV ČR, 2016a), kteří jsou v ČR zaměstnáváni na primárních pozicích trhu práce. Je po nich požadováno vysoké vzdělávání a specializace. Jedná se převážně o vedoucí a řídicí pracovníky, pracovníky ve vědě a také v pedagogice, zdravotnictví a technice (Pořízková, 2009). A nemalou skupinu tvoří také Bulhaři – 186 (MV ČR, 2016a).

3.2.2 Přistěhovalci z třetích zemí

Občanem třetí země je podle MV (2015) jen ten, kdo není obyvatelem členského státu EU a není ani obyvatelem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Na Vysočině jsou nejvíce zastoupení občané Ukrajiny, Vietnamu, Mongolska, Moldavska, Ruska, Arménie a Běloruska.

Vstup do ČR je pro občany třetích zemí prováděn pouze při přechodu schengenských hranic. Je potřeba, aby při překročení těchto hranic cizinci obdrželi vstupní a výstupní razítko. Občan třetí země je povinen hlásit místo pobytu do 3 pracovních dnů na odboru cizinecké policie, pokud si vyzvedává potvrzení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu. Ohlašovací povinnost se může splnit na pracovišti MV. Stejně tak se může splnit u ubytovatele. Cizinec musí hlásit veškeré změny v příjmení, stavu a dokladech.

U cizinců ze třetích zemí se při dlouhodobém nebo trvalém pobytu pořizuje biometrický průkaz, který obsahuje biometrické údaje (otisky prstů, zobrazení obličeje). Slouží k ověřování pravosti dokladů. Pro občany třetích zemí jsou tyto druhy pobytů: Krátkodobý (vízový a bezvízový) pobyt, dlouhodobý pobyt, zaměstnanecká karta, modrá karta a trvalý pobyt (MV ČR, 2016b).

Dále si přiblížíme nejvíce početné skupiny přistěhovalců ze třetích zemí.

3.2.2.1 Ukrajinci

Ukrajina má cca 46 mil. obyvatel a její rozloha je 603,7 km². Většina Ukrajinců se hlásí k pravoslaví, na západě jsou řeckokatolického a římskokatolického vyznání. Nejvýraznějším protestantským náboženstvím je baptismus. Na Krymu a v jižní oblasti jsou muslimové. Státním jazykem je ukrajinština, v některých částech se používá také ruština. První Ukrajinci přicházeli na naše území již v 16. a 17. století, jednalo se o studenty a žoldáky (Inkluzivní škola, 2013b). Další vlna přicházela na přelomu 19. a 20. století. Šlo o haličské Ukrajince, kteří se přesouvali na Ostravsko za prací. Po připojení Zakarpatské Ukrajiny k ČSR přichází další migrační vlna. *„Ukrajinská menšina se v českých zemích stabilizovala ve dvacátých letech 20. století z tehdejší vlny*

politické emigrace z území Sovětského svazu“ (Jirasová, Pospíšil, Sulitka, 2008, s. 121). Podle statistiky z 30. 1. 2016 žije v ČR 106 182 Ukrajinců. Je zde také početná ukrajinská menšina. Při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 se k ukrajinské menšině hlásilo 53 253 občanů (ČZSO, 2016b).

Hlavními důvody migrace do České republiky je zlepšení ekonomických podmínek (Inkluzivní škola, 2013b). I když mají Ukrajinci žijící na území České republiky většinou vysokoškolské vzdělání, zastávají převážně nekvalifikované profese. Negativním fenoménem jsou „zprostředkovatelé práce“, kteří za úplatu hledají Ukrajincům práci, často je vydírají a zabavují jim doklady. Ukrajinci v České republice mají několik občanských sdružení a vytváří kulturní, vzdělávací a sportovní programy. Vychází zde ukrajinsky psaná periodika, pomáhají Ukrajince a spolupracují i s dalšími menšinami (Dudková, ed., 2009).

3.2.2.2 Vietnamci

Vietnam obývá přibližně 86,16 milionů obyvatel. Rozkládá se na 331 211 km². Hlavním náboženstvím ve Vietnamu je buddhismus, je zde rozšířeno i křesťanství, protestanství, hinduismus a sekty Cao Dai a Hoa Hao. Úředním jazykem je vietnamština. První Vietnamci přicházeli na území Českých zemí již v 50. letech 20. století, byly navázány diplomatické vztahy a Vietnamci k nám přicházeli kvůli studiu (Inkluzivní škola, 2013). Trvale k nám imigrují od 80. let 20. století. Hlavním důvodem je nízká životní úroveň ve Vietnamu a z toho vyplývající snaha zabezpečit rodinu (Dudková, ed., 2009). V ČR se nachází 57 130 Vietnamců (MV ČR, 2016a), 29 660 obyvatel ČR se v roce 2011 hlásilo k vietnamské národnosti (ČZSO, 2016b). Pro Vietnamce je typické, že udržují vztahy mezi sebou a nesnaží se nijak zapadnout do společnosti. Udržují si svoje zvyky, svátky, jazyk, jídlo (Slezáková, 2005). K uzavřenosti Vietnamských komunit přispívá také existence tzv. zástupce, který má na starosti veškeré jednání vietnamských obchodníků s úřady. Zatímco dříve se k nám Vietnamci přicházeli odborně vzdělávat, po roce 1989 nezávisle na svém oboru začínali v ČR podnikat (Kocourek, 2001).

Od roku 2006 se objevuje nová imigrační vlna – jde především o Vietnamce z venkovských oblastí a bez vzdělání. Vietnamci se uchytávají v dělnických profesích,

jako kuchaři v restauracích, atd. Dostávají se do ČR přes pracovní agentury, které je nepřipraví na odlišnost české kultury. Často jim jsou přidělené jiné, než původně smluvené pracovní pozice a nejsou ani správně finančně ohodnoceni. Hierarchie ve vietnamské komunitě je spojena s délkou pobytu. První přistěhovalci bývají v komunitě nejváženější. A právě ti, kteří přijdou do ČR poslední, jsou ve skupině nejpodřadnější (Martinková, Pechová 2011).

Vietnamská komunita vydává několik svých novin a časopisů, které informují o dění ve světě, Vietnamu, České republice a samozřejmě také v komunitě. Mimo periodik vycházejících v ČR jsou dostupné i noviny vycházející ve Vietnamu, které se zde pouze tisknou. Vietnamci mají možnost sledovat i televizní vysílání, které je určené právě pro emigranty. V krajích existují různá vietnamská sdružení, která organizují kulturní život. Organizace zastřešující vietnamské aktivity je Svaz Vietnamců v ČR, který komunikuje s majoritou za podnikatele, kteří jsou úspěšní a žijí zde již dlouhou dobu. „*Snaží se řešit problémy týkající se komunity obecně a pořádá zároveň řadu kulturních akcí – slavnosti u příležitosti národních svátků, akce určené dětem či sportovní aktivity,*“ (Martinková, Pechová 2011, s. 216). Druhou takovou organizací je Svaz vietnamských podnikatelů, který podporuje jejich podnikatelskou aktivitu. Pro zajišťování legální práce vznikla Asociace zprostředkovatelských agentur. Vietnamským studentům na vysokých školách pomáhá Svaz vietnamských studentů a mládeže (tamtéž).

3.2.2.3 Mongolové

V Mongolsku žije 2,713 mil. obyvatel. Rozloha země je 1564 100 km². Jako úřední jazyk se používá mongolština. Mongolové jsou tolerantní v otázce náboženství. Nejčastěji vyznávají buddhismus, islám a šamanismus (Inkluzivní škola, 2013a).

Mongolsko navázalo v roce 1950 diplomatické styky s Československem. Mongolům byla poskytována stipendia na vysokých školách a zaměstnání v československých závodech. Mongolsko se kvůli tomu stalo zemí, která má početnou skupinu česky mluvících občanů. Česko-mongolská spolupráce byla obnovena v 90. letech (Inkluzivní škola, 2013a).

Češi najímají Mongoly jako levnou pracovní sílu převážně v továrnách u výrobních linek. Mongolští migranti se často zadluží u zprostředkovatelských firem a velký výdaj představuje i vízum. Mongolové jsou často díky neznalosti jazyka a podmínek práce v České republice zneužíváni zprostředkovatelskými firmami, na kterých se stávají závislí (Dudková, ed., 2009).

4 Volný čas

Volný čas je doba, kdy může člověk jednat podle svého a dělat ty věci, které ho baví (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 274). Dle Hájka (2008) je volný čas, ten čas, který netrávíme ve škole nebo v pracovním procesu a čas nazývaný vázaný – bio-fyziologické potřeby, a povinnosti spojené s rodinou, domovem, prací a školou. Věnujeme se činností, které si můžeme sami vybrat a které děláme dobrovolně (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008 s. 10).

Další pojem, který se týká volného času, je mimoškolní výchova. Jedná se o výchovu, která probíhá mimo vyučování. Je institucionálně zajištěná, probíhá mimo povinné vyučování a mimo přímý vliv rodiny (Pávková, 2002 s. 37).

4.1 Hlediska trávení volného času

Můžeme definovat několik pohledů, podle kterých se můžeme na volný čas dívat.

Ekonomické hledisko pohlíží na to, jak se financují zařízení pro volný čas. To, kolik jsou lidé ochotni investovat do svého volného času, hovoří o úrovni společnosti.

Hledisko sociologické a sociálně-psychologické se zabývá tím, jak se během volnočasových aktivit tvoří mezilidské vztahy. Volný čas velmi ovlivňuje prostředí a výchova, negativní vlivy může napravit kvalitní pedagogické vedení.

Politické hledisko hodnotí to, jak politický systém zasahuje do volného času obyvatelstva. Většinou je to stát, který zakládá zařízení pro volnočasové aktivity a pomáhá těm, kteří se věnují práci s dětmi a mládeží.

Zdravotně-hygienický pohled se zajímá o to, jak podpořit zdravotní a tělesný vývoj člověka.

Pedagogicko-psychologické hledisko si klade otázky, jak a jak moc zasahuje volný čas člověka. Pohlíží na individuální potřeby. Důležité je samozřejmě správné

pedagogické vedení, které má podpořit aktivitu dětí a mládeže. Pod pedagogickým vedením by se mělo dítě správně všestranně rozvíjet. Pedagogické hledisko má dva úkoly: Výchovu ve volném čase – tedy smysluplné naplňování volného času, a Výchovu k volnému času – jedná se o seznámení s volnočasovými aktivitami a pomoc vybrat tu správnou pro konkrétní dítě (Pávková, 2002).

4.2 Funkce volného času

Volnočasová výchova by měla plnit několik funkcí, které rozvíjí dítě. Podle Pávkové (2002) jsou to tyto základní funkce: výchovně vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní.

Výchovně vzdělávací funkce má za cíl rozvíjet schopnosti dětí a mládeže, uspokojovat jejich zájmy a potřeby a formuje je v jejich postojích a morálce. Pokud má dítě možnost pestrého výběru volnočasových aktivit, má větší šanci trávit svůj volný čas smysluplně. Důležité je vedení k zájmu o nové vědomosti, dovednosti a návyky. Děti a mládež si prostřednictvím praktických činností a zkušeností mohou vytvářet vlastní názory.

Zdravotní funkce se stará hlavně o správný tělesný a duševní vývoj. Jejím zájmem je kompenzace malé možnosti pohybu při vyučování různými tělesnými aktivitami. Dobré je také děti vést k správné životosprávě a hygieně. Duševní zdraví rozvíjíme tím, že nabídneme dítěti hezké prostředí pro trávení volného času. Důležité je také používání zdravotně nezávadných a hygienických pomůcek a prostorů.

Funkce sociální zajišťuje vyrovnání sociálních rozdílů. Děti přicházejí z různých rodin a každá má svá specifika. Rozvíjí také sociální vztahy. Děti by se měly seznámit se zásadami společenského chování a rozvíjet dovednost komunikace.

Preventivní funkce má za účel zabránit vzniku sociálních problémů. Primární prevence je určená té populaci, kde nehrozí riziko kriminality a není ani nijak narušená. Sekundární prevence se zaměřuje na ty skupiny, kde hrozí propadnutí různým kriminálním činnostem. Terciární prevence se snaží napravovat dopady negativního jednání a snaží se, aby se tyto jevy již neopakovaly (Pávková, 2002).

4.3 Volný čas dětí přistěhovalců

U dětí přistěhovalců se klade velký důraz na jejich začlenění hlavně do formálního vzdělávání. Opomíjí se tak možnost využívat nabídky volnočasových aktivit. Děti se často věnují pomoci rodičům, jak v práci, tak v domácnosti, nebo se věnují přípravě do školy. Dalšími důvody neúčasti na volnočasových aktivitách je i špatná znalost češtiny a uzavřenost některých etnických menšin (Národní registr výzkumu o dětech a mládeži, 2009). Zapojení do volnočasových aktivit je také jedním z cílů úspěšné integrace. Zapojení dětí přistěhovalců do volnočasových aktivit napomáhá jejich snadnějšímu začlenění do kolektivu. Nenucené setkávání mimo školu může pomoci vytvářet mezi-etnické přátelství. Stejně tak jako u českých dětí dochází k smysluplnému využití volného času a celkovému rozvoji dítěte. Častý kontakt s českou mluvící majoritou přispívá také k rychlejšímu a snadnějšímu osvojení češtiny. Důležitá je informovanost a spolupráce rodičů (Inkluzivní škola, 2013c).

5 Praktická část

5.1 Výzkumný problém

Praktická část bakalářské práce se týká zkoumání volného času dětí přistěhovalců v Kraji Vysočina. Hlavní otázkou je, jak a s kým tráví děti svůj volný čas. Dalším tématem je ovlivňování volného času rodiči a také prostředím, ve kterém děti žijí.

5.2 Cíl výzkumu

Výzkumným cílem je zjistit, jak děti přistěhovalců v Kraji Vysočina tráví svůj volný čas, jak je při výběru jejich aktivit ovlivňují jejich rodiče a okolí. Cílem je také porozumět tomu, jak a s kým děti cizinců tráví svůj volný čas a zda má jejich původ a vliv rodičů význam na trávení jejich volného času.

5.3 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky pomáhají při výzkumu konkretizovat cíle a výzkumné problémy. Je to také návod jak výzkum provádět (Švaříček, Šed'ová, 2007).

V tomto výzkumu jsou hlavní výzkumné otázky tyto:

Jak tráví svůj volný čas děti přistěhovalců v Kraji Vysočina?

S kým tráví děti přistěhovalců svůj volný čas?

Jak ovlivňuje trávení jejich volného času jejich okolí a rodina?

Jaké jsou aktivity a záliby dětí?

Jak jsou děti cizinců integrované do společnosti?

5.4 Metoda výzkumu

Jako výzkumná metoda byl zvolený kvalitativní výzkum, který se snaží pochopit a porozumět zkoumanému problému. Během výzkumu dochází ke zkoumání problému a hledání porozumění a pochopení z různých úhlů s ohledem na prostředí a vztahy v daném prostředí. Vytváří se tak komplexní pohled na daný problém (Reichel, 2009).

Výzkumu je proveden pomocí případové studie, která se zabývá rozбором jednoho či jen malého množství případů a dává nám možnost porozumět a pochopit zkoumané jevy. Nabízí tedy možnost detailnějšího pohledu a lepší porozumění problému (Hendl, 2005).

5.5 Metoda získávání dat

Pro tento výzkum byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu - rozhovor. Při kvalitativním rozhovoru je pro zjišťování dat používán rozhovor, při kterém se dozvídáme detailní a komplexní informace (Švaříček, Šeďová, 2007). Je používána metoda nečíselná, kdy se řeší výzkumné otázky. Tyto otázky se mohou v průběhu výzkumu měnit a přizpůsobovat (Hendl, 2005).

Jako metoda rozhovoru byl zvolen polo-strukturovaný rozhovor. Je to soubor otázek, u kterých můžeme měnit pořadí a upravovat je, ale musíme je použít všechny. Dále můžeme položit i doplňující otázky. Pro tyto svoje vlastnosti se může polo-strukturovaný rozhovor stát přirozenějším a příjemnějším, ale také může být složitější interpretace dat (Reichel, 2009).

Otázky kladené při rozhovoru:

1. Kolik Ti je let?
2. Jaký typ školy navštěvuješ a do jakého chodíš ročníku?
3. Odkud pochází Tvá rodina?
4. Jak dlouho žijete v ČR?
5. Co si myslíš o životě v ČR?

6. Jaký je rozdíl v této a v Tvé rodné zemi?
7. Jaký je život ve Tvém městě?
8. Můžeš mi popsat, jak bydlíš?
9. Jak trávíš svůj volný čas?
10. Jaké máš záliby?
11. Navštěvuješ nějaké kroužky? A jaké?
12. Kroužky si vybíráš sám/a, nebo Ti je vybírají rodiče?
13. K jakým aktivitám Tě vedou Tvoji rodiče?
14. Máš sourozence?
15. Jak trávíš svůj volný čas, když jste s rodinou?
16. Kdo jsou Tví kamarádi?
17. Jak trávíš čas se svými kamarády?
18. Jak vypadá Tvé odpoledne po škole?

5.6 Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu jsou děti/žáci navštěvující druhý stupeň ZŠ a studenti gymnázií. Jedná se o děti přistěhovalců.

5.7 Charakteristika výzkumného vzorku

Účastníci výzkumu byli záměrně vybráni tak, aby odpovídali požadavkům výzkumu. Klíčový při tomto výběru byl cíl výzkumu. Byly tedy záměrně voleny děti cizinců. Záměrně byli také voleni žáci druhého stupně ZŠ a studenti víceletých gymnázií, protože je předpoklad, že tito respondenti již mají větší možnost si svůj volný čas a jeho trávení sami ovlivnit.

Výzkumný vzorek tvořili: Katka – 16 let, studentka gymnázia. Lukáš – 18 let, student gymnázia. Tomáš – 14 let, žák základní škola a David – 12 let, žák základní školy.

Pro získání respondentů byli nejprve osloveni přátelé a známí, zda někteří neznají dítě cizince, které by bylo ochotné zúčastnit se výzkumu. Dále pak byli osloveni známí pedagogové na různých školách v Kraji Vysočina, zda se v jejich škole nevyskytuje žák – cizinec. U dvou respondentů probíhala komunikace přes jejich vyučující, se kterými byl po té, co rodiče dali souhlas k rozhovoru, domluven i jeho termín. Dalším dvěma respondentům byl předán kontakt na výzkumníka a probíhala s nimi osobní domluva.

Všichni vybraní respondenti byli velmi ochotní a nedělalo jim problém odpovídat na otázky. U respondentů jsou záměrně pozměněna jejich jména.

5.8 Realizace a průběh rozhovorů

Všechny rozhovory byly zaznamenány na nahrávací zařízení na mobilním telefonu. Rozhovory probíhaly v období od listopadu 2015 do března 2016 po domluvě s vyučujícími respondentů anebo po domluvě s respondentem samotným. Před rozhovorem bylo respondentům připomenuto, že se jedná o anonymní rozhovor a že se tedy nemusí bát odpovídat. Respondenti během rozhovoru použili názvy škol i adresy – tyto informace jsou v přepisu vymazané nebo nahrazené obecnými názvy.

První rozhovor proběhl s Lukášem. Jedná se o osmnáctiletého vietnamského chlapce. Lukáš ochotně a věcně odpovídal na otázky. Následující rozhovor proběhl s Tomášem. Tomášovi je čtrnáct let a pochází z Ukrajiny. Tomáš odpovídal velmi ochotně, nebál se mluvit, ale v jednom případě pravděpodobně špatně pochopil otázku. Nejprve odpověděl nesmyslně, ale v průběhu odpovědi uvedl věci na pravou míru. Další rozhovor proběhl s šestnáctiletou Vietnamkou Katkou, jedinou dívkou ve výzkumu. Katka působila nervózně, odpovídala celkem stručně, bylo na ni znát, že nechce zacházet do detailů. Poslední rozhovor proběhl s dvanáctiletým Vietnamcem Davidem, nejmladším účastníkem výzkumu. Byla na něm znát nervozita, při rozhovoru se díval skoro po celou dobu do země, odpovídal velmi stručně a při některých odpovědích bylo potřeba ho trochu navést.

5.9 Etické aspekty výzkumu

Pro výzkum je důležité na něj pohlížet tak, aby byl proveden eticky. Je proto potřeba dopředu zvažovat i jeho důsledky tak, aby nebyla poškozená žádná osoba, která se výzkumu účastnila.

Důležitá při výzkumu je důvěrnost, kdy nesmí dojít k úniku informací o účastníkovi a musí být dbáno na jeho anonymitu (Švaříček, Šeďová, 2007). Ve výzkumu jsou proto některé data, jako jsou jména, bydliště nebo škola, záměrně pozměněna nebo vynechána.

Dále Švaříček a Šeďová (2007) mluví o poučeném souhlasu, který slouží k získání souhlasu s výzkumem. V tomto případě se jednalo o dva nezletilé žáky, u kterých byla potřeba získat písemný souhlas s účastí na výzkumu od jejich rodičů. Rodiče byli informováni o výzkumu a byli požádáni o povolení anonymního rozhovoru s jejich dítětem, se kterým souhlasili. Jeden z respondentů je již plnoletý, byl tedy seznámen s podmínkami výzkumu a svým podpisem souhlasil s provedením výzkumu.

5.10 Analýza dat

Případová studie nemá přesné postupy, jak analyzovat data. Používá proto postupy z etnografické nebo zakotvené teorie (Sedláček, 2007).

K analýze dat nám posloužil text přepisu rozhovorů. V tomto případě probíhala analýza dat pomocí předem definovaných kritérií, která nám pomohla definovat výzkumné otázky. Při pročitání rozhovorů docházelo k hledání odpovědí na výzkumné otázky. Pozornost byla věnována také hledání stejných, nebo naopak rozdílných prvků v rozhovorech. Během analýzy textu docházelo pomocí kódování k rozdělení dat do kategorií (Hendl, 2005).

Kategorie pro případovou studii:

- trávení volného času
- aktivity, zájmové činnosti a koníčky
- rodina a prostředí
- kamarádi

6 Případová studie

V případové studii se zabýváme studiem sociální skupiny - dětí přistěhovalců v Kraji Vysočina. Jedná se o čtyři respondenty. Tři chlapce a jednu dívku.

David je nejmladší účastník výzkumu. Je mu 12 let a navštěvuje sedmý ročník základní školy. Jeho rodina pochází z Vietnamu a v České republice se narodil. David spolu se svými rodiči, dvouletým bratrem a sedmnáctiletou sestrou bydlí v rodinném domě.

Čtrnáctiletý Tomáš pochází z Ukrajiny. V České republice žije přibližně šest let, narodil se tedy na Ukrajině. Tomáš chodí do osmé třídy základní školy. Žije spolu se svými rodiči v bytě v panelovém domě, brzy se mu má narodit sestra.

Katce je šestnáct let a její rodina je z Vietnamu. Katka studuje osmileté gymnázium a je ve druhém ročníku. S rodiči a sourozenci, šestiletou sestrou a tříletým bratrem bydlí v mezonetovém bytě.

Lukáš navštěvuje gymnázium, je mu osmnáct let a chodí do oktávy. Jeho rodina pochází z Vietnamu, jeho otec v České republice žije již 30 let. Lukáš je jedináček a se svými rodiči bydlí v bytě. V domě, kde žijí, bydlí i jeho strýc s tetou.

Během studie je zkoumáno několik případů, což nám nabízí lepší pochopení dané problematiky (Hendl, 2005). V následujícím textu dochází k rozboru případů podle kategorií – trávení volného času, aktivity, zájmové činnosti a koníčky, rodina a prostředí, kamarádi a integrace dětí do společnosti. Tento rozbor nám také poskytne odpovědi na výzkumné otázky. V závěrečné diskuzi najdeme shrnutí získaných poznatků.

6.1 Trávení volného času

Respondentům bylo položeno několik otázek, které se týkaly volného času. Z jejich odpovědí můžeme usuzovat, že jejich volný čas se dělí na ten, kdy si plní své povinnosti a kdy ho tráví podle svého uvážení. U chlapců se v odpovědích opakoval jako zdroj naplnění volného času počítač. David tráví u počítače téměř veškerý volný čas, a to nejen když je sám, ale i když je s kamarády.

Jak trávíš svůj volný čas?

Hraju hry.

Na počítači?

Jo.

A jak trávíš čas, když seš s těma kamarádama?

No, hrajeme taky hry.

Dle výzkumu Českého zdravotnického fóra (2013) tráví jednu až dvě hodiny u počítače 90% žáků již na prvním stupni. Dvě třetiny žáků do patnácti let tráví u počítače více jak tři hodiny.

Tomáš a Katka tráví svůj volný čas různorodě. Z jejich odpovědí lze usuzovat, že organizace jejich volného času je ve velké míře na jejich rozhodnutí a aktuální náladě.

Tomáš: Tak buďto, nevím, čtu, dívám se na televizi, hraju na počítači nebo mám, hraju, chodím na volejbal, jak kdy, prostě co mě napadne.

Katka: Tak volný čas nejvíce strávím s rodinou, se sourozencema, sestřičkou a bratříčkem anebo i s kamarádkama.

Lukáš odpovídá, že svůj volný čas tráví v obchodě svých rodičů, kde jim pomáhá. Má tak v podstatě pro sebe velmi málo volného času. Katka se v rozhovoru zmiňuje, že rodičům pomáhá v obchodě pouze občas, když to potřebují.

Lukáš: No většinu volného času strávím vlastně tím, že pomáhám rodičům, jsem v obchodě a prodávám.

Mezi vietnamskou mládeží nejsou Lukáš a Katka výjimkou, pomoc rodičům jak doma, tak i v zaměstnání, tvoří velkou část jejich času mimo formální vyučování a příprav na něj (Národní registr výzkumu o dětech a mládeži, 2009).

Na otázku, jak tráví své odpoledne, když přijdou ze školy, odpovídají respondenti velmi podobně.

Tomáš: Přijdu, dám si nějaký ten oběd, potom, hmmm, nevím, naučím se, připravím si všechno do školy, pak se domluví s kamarádama, jestli půjdem ven, jestli půjdem ven, tak půjdem ven anebo půjdem na počítač a pokud, nebo ani jedno, protože třeba mám volejbal na ty dvě hodiny v pondělí, ve středu a potom v pátek ještě.

Lukáš: Většinou, když přijdu ze školy, projdu obchodem, aby viděla máma, že jsem doma, pak jdu nahoru udělat si úkoly, sednu si k počítači chvíli, pak se vrátím do obchodu, jestli máma něco nechce, když tak tam zůstanu nebo zase odejdu nahoru si dělat svoje vlastní věci.

David: Když jdu domů, udělám si prvně domácí úkol, noo aaa tak, nooo a celou hodinu si hraju hry. To je všechno.

Všichni chlapci shodně odpovídali, že si nejprve plní své školní povinnosti. Po té je čeká buď pomoc rodičům anebo zábava podle jejich uvážení.

Katka ve své odpovědi mluví o povinnostech, ale úplně vynechává ty školní:

Katka: Normální odpoledne, když jdu ze školy, tak je tak, že jdu domů, pak jdu vyzvednout sestřičku a pak si hraje vlastně skoro celé odpoledne.

Volný čas v životě dětí je definován jako čas, který netráví vyučováním ani dalšími povinnostmi. Činnosti, které v této době dělají, by je měly uvolňovat a uspokojovat (Pávková, 2002). Naši respondenti takto čas nerozdělují, v odpovědích tedy nalzáme i to, jak čas tráví mimo svůj volný čas.

6.2 Aktivity, zájmové činnosti a koníčky

Dalším tématem, které nás zajímalo je, jaké mají respondenti aktivity, činnosti, a koníčky ve volném čase. Pro děti a mládež je v oblasti zájmových činností důležité odborné vedení – pedagogické vedení, které by jim mělo pomáhat lépe se orientovat v činnosti. Účast na těchto činnostech by měla být vždy dobrovolná. To, jak děti tráví volný čas, by mělo být v zájmu celé společnosti (Pávková, 2002). Respondentům byla položena otázka, jaké mají koníčky. Jejich aktivity jsou různé. U mladších chlapců není překvapením, že jejich koníčkem je počítač. Lukáš má, i vzhledem ke svému věku, mezi zálibami posezení s přáteli v hospodě.

Lukáš: *Rád zajdu pokecat, zapařit, koukám rád na fotbal, občas si ho zahraju.*

Katka nejmenovala žádné obvyklé koníčky. Její zálibou je matematika.

Katka: *Záliby, tak mám nejradši, nejradši se věnuju matematice, jakože ráda počítám příklady a tak.*

Tři respondenti vietnamské národnosti na otázku, zda navštěvují nějaké zájmové kroužky, shodně odpověděli *NE*. Nenavštěvují žádné zájmové činnosti v nějaké instituci ani ve škole, i když nabídka aktivit na jejich školách i v jejich městech je široká. Lukáš se dokonce vyjádřil tak, že navštěvování kroužků je pro něj ztráta času. Jediný, kdo ze skupiny respondentů navštěvuje nějaké zájmové činnosti, je Ukrajinec Tomáš. Mezi jeho oblíbené aktivity patří hlavně sport. Tomáš také odpověděl, že si tyto kroužky vybral sám.

Tomáš: *Volejbal, a chodil jsem na šachy, ale přestal jsem s tím, a ještě chodím na střelečák, ale to není jako spíš, to je jenom jednou týdně, hlavní je ten volejbal pořád, toho mám nejvíc, toho mám snad každéj den.*

Zajímavý pohled na trávení volného času ukrajinských dětí nám může poskytnout i časosběrný dokument České televize Ptáčata (2010), kde vystupuje Váňa. Ten má stejně jako náš respondent Tomáš velmi aktivně naplněný volný čas, kdy se stejně jako Tomáš věnuje sportu. Výzkum na téma „Multikulturalita v zájmovém a neformálním vzdělávání“ (Národní registr výzkumu o dětech a mládeži, 2009) uvádí, že instituce pro zájmové činnosti ve volném čase navštěvuje jen malá část vietnamských dětí a mládeže. Zájem o tyto činnosti se však dá označit za rostoucí. Výzkum také mluví

o malém množství volného času. Vietnamské děti chodí oproti českým dětem velmi málo ven, svůj volný čas tráví převážně doma. Tento výzkum potvrzuje to, co bylo zjištěno v našem výzkumu.

To, že někteří respondenti nenavštěvují žádné zájmové činnosti, můžeme přičíst i jejich věku. Je možné, že starší žáci mají náročnější výuku a nemají proto už čas na zájmové činnosti anebo že už jejich rodiče nemají vliv na způsob trávení volného času a oni sami se rozhodnou dělat pouze to, co je baví (ČZF, 2013).

6.3 Rodina a prostředí

Nemalou část svého volného času tráví respondenti se svou rodinou. Katka a David si hrají se svými sourozenci anebo se o ně starají. Katka a Lukáš také pomáhají svým rodičům v obchodě. Z odpovědí tří respondentů na otázku, jak tráví čas se svojí rodinou, jsme se dozvěděli, že jim rodiče věnují poměrně dost času. S rodiči často hrají stolní hry nebo si povídají a sledují filmy.

Katka: Nejčastěji se díváme na filmy (smích), anebo prostě hrajeme hry, stolní hry.

Tomáš: Tak buďto si povídáme, třeba, nebo se díváme na televizi vždycky, aaa nevím, co ještě? Jo, taky jezdíme na chatu skoro pořád, máme tam včely, teď se o ně moc nestaráme, protože už je zima, ale jo jezdíme skoro každý víkend někam.

David: Noo...mluvíme, hraju s bráchou, noo a tak to je všechno...

Uvedené odpovědi nám potvrzují výše zmíněný fakt, že Vietnamci tráví svůj volný čas více doma. Tomáš a jeho rodina tráví volný čas velmi podobně jako česká populace.

Lukáš sice tráví se svými rodiči poměrně dost času, protože jim pomáhá v obchodě, ale společně jako rodina tráví čas pouze na lunární Nový rok a při večeři.

Lukáš: Volný čas spolu trávíme většinou jenom, když je lunární Novej rok, když se rodina musí sejít, a jinak vždycky po večeři, když jsme všichni doma.

Katka a Lukáš se při rozhovoru zmiňují, že pro jejich rodiče je důležité, aby znali vietnamskou kulturu, účastní se akcí pořádaných vietnamskou komunitou a že se setkávají s jinými vietnamskými rodinami.

Další otázkou bylo, zda rodiče vedou děti k nějakým aktivitám a zda jim vybírají nějaké kroužky. Zde jsme se opět setkali s negativní odpovědí u všech třech vietnamských respondentů. I když Katce rodiče nabízeli možnost navštěvovat nějaké kroužky, ona jí nevyužívá.

Katka: Tak nabízeli mi, ale nějak se mi do toho nechtělo.

Z Lukášových odpovědí se dozvídáme, že nikdy nenavštěvoval žádné kroužky a že jeho rodičům to bylo jedno. Stejně tak Davidovi rodiče se podle jeho odpovědi nesnaží, aby David trávil svůj volný čas smysluplněji než jen u počítače.

Kladně odpověděl jen Tomáš. Pro jeho rodiče je důležité, aby svůj volný čas využíval aktivně.

Tomáš: Ne, oni že hlavně abych něco měl, abych doma naseděl jen. Taky mě chtějí přihlásit na malování, já jsem řekl, že klidně, že mně by to nevadilo. Jo, abych něco dělat prostě.

Velmi důležité je pro správný vývoj dítěte jeho prostředí (Kraus, 2008). Respondentů jsme se ptali, co si myslí o životě v České republice. Všichni hodnotí Českou republiku kladně.

Katka: Co si myslím o životě v České republice? Hmm, myslím si, že je to tady krásné, hmm, že jsou to hodní lidé a je tu hezky.

Další odpovědi jsou na otázku, jak se jim líbí v jejich městě.

Tomáš: Joo, skvělý, není tady moc lidí, takže tady není provoz, není tady každý den slyšet prostě nějaký auta, takže je to pro mě lepší, než v nějakým velkým městě, jako jo dobrý.

Katka: Tak v mém městě, je to takový poklidný, takový dobrý.

Všichni respondenti svojí zemi původu navštívili, Tomáš v ní strávil polovinu svého života. Vidí rozdíly a v porovnání se zemí původu považují Českou republiku jako lepší místo pro život.

Tomáš: *No, tak za prvé, žije se tady líp, vypadá to tady líp, noo, je to tady v podstatě skoro ve všem lepší, noo...*

Lukáš: *No řekněme, že v naší zemi je to takový...no je to komunistický, jsme, většina lidí je tam vlastně utlačována, když se snaží vlastně vyjádřit svůj názor proti komunismu. Tady je to takový svobodnější.*

Katka: *No, tak největší rozdíl je v tom, v dopravě, například, že ve Vietnamu prostě jsou všude motorky a je tam hluk a tady v České republice je to takové poklidné.*

Z odpovědí respondentů se dozvídáme, že život v České republice tak i v jejich městě se jim líbí. Všichni hodnotili město i Českou republiku kladně, jako dobré místo pro život.

6.4 Kamarádi

Vrstevnická skupina je také velmi významný ovlivňující prvek ve vývoji dítěte i v trávení jeho volného času (Kraus, 2008). Zajímalo nás, kdo jsou kamarádi respondentů. David má hlavně vietnamské kamarády. Ostatní odpověděli, že většinou jsou to spolužáci, které poznali ve škole. Lukáš a Katka mají přátele i mezi Vietnamci.

Lukáš: *No, kamarádi, tak mám český i vietnamský kamarády, ovšem vietnamský kamarádi jsou spíš z toho, že se znaj rodiče s rodičema a jinak český kamarády znám ze školy.*

Katka: *Hmmm, je to tak z každého kousek, ale více mám český kamarádky, že vlastně chodím do školy a mám kamarádky ze školy a s vietnamskýma si taky rozumím.*

Dále jsme se respondentů ptali, jak tráví volný čas s kamarády. Jejich odpovědi se moc nelišily od toho, jak tráví svůj volný čas a souvisely s tím, jaké mají záliby a aktivity.

David: *No, hrajeme taky hry.*

Lukáš: *No chodíme ven někam pokecat na pivko.*

Tomáš: *Bud' to chodíme ven, tam když je nás moc, tak třeba už si zahrajeme nějaký ten fotbal, ale když je nás málo, tak třeba si povídáme, ale jsme tam klidně až tři hodiny, nebo hrajem spolu na počítači.*

Katka: *Hmm, tak nejčastěji je to tak, že si zajdeme na jídlo (smích), anebo třeba na bowling.*

Děti a mládež tráví čas ve vrstevnických skupinách. Jejich příslušnost ke skupině je dána sympatiemi, názory, sociální původem, společnými zájmy, společně stráveným časem, apod. (Kraus, 2008). Tomu odpovídají i odpovědi respondentů, kteří mají okruhy přátel ze školního prostředí, nebo se jedná o přátele stejného původu.

6.5 Integrace dětí cizinců do společnosti

Úspěšná integrace je užitečná jak pro imigranty, tak pro majoritní společnost. Děti i jejich rodiny se stávají plnohodnotnými členy společnosti a mohou tak plně využívat všechno co společnost nabízí občanům (Inkluzivní škola, 2014). Ze získaných odpovědí od respondentů můžeme posoudit, zda jsou integrováni v strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační dimenzi (Rakoczyová, Trbola, 2009).

Strukturální dimenze se u našich respondentů naplňuje především jejich vzděláváním. Všichni respondenti navštěvují českou základní školu nebo gymnázium. Můžeme tedy u nich mluvit o úspěšné integraci v této dimenzi.

Všichni respondenti mluví dobře česky - Lukáš, David a Katka se v České republice narodili a Tomáš zde žije již sedm let. Tomáš velmi aktivně využívá sportovního vyžití v různých institucích a se svými rodiči se věnují oblíbenému českému koníčku chataření. Lukáš a Katka společně se svými přáteli užívají možnosti kulturního vyžití. Jejich integrace je i v kulturní dimenzi úspěšná. Rodiče Katky a Lukáše svým dětem stále přibližují vietnamské tradice a zvyky.

Katka: *No, tak musím prostě, bych měla chodit, na ty různé akce vietnamské komunity.*

Lukáš: *No, tak vzhledem k tomu, že jsem se tady narodil, tak jsem si už navykl, na ty český zvyky a všechno a takový ty naše vietnamský už mi vštěpujou jenom rodiče.*

Interaktivní dimenze představuje především sociální vazby a navazování vztahů s majoritní společností. Naši respondenti mají za přátele Čechy, vietnamští respondenti i přátele své národnosti. Vztahy navazují především ve škole. Mají tak možnost zdokonalovat si český jazyk i osvojovat si českou kulturu.

Lukáš, David a Katka žijí v České republice od narození. Z jejich odpovědí vyznívá, že se jim život v České republice líbí a že ji vnímají velmi pozitivně. Stejně tak i Tomášovi, který zde žije přibližně sedm let. Děti hodnotí pozitivně i město, ve kterém žijí.

Tomáš: *No, tak za prvé, žije se tady líp, vypadá to tady líp, noo, je to tady v podstatě skoro ve všem lepší, noo...*

Můžeme mít pocit, že Českou republiku považují za „svoji“. Vnímají, že jsou součástí své třídy, party. Z tohoto můžeme usuzovat, že je úspěšná i identifikační dimenze integrace.

To, že děti navštěvují české školy, mají české kamarády a účastní se společenského života, má pozitivní vliv na jejich integraci ve všech směrech. Dimenze integrace jsou totiž propojené a na sobě závislé (Rákoczyová, Trbola, 2009).

6.6 Závěrečná diskuze

Případová studie nám nabízí odpovědi na výzkumné otázky, které jsme si položili na začátku našeho výzkumu. Od respondentů jsme získali informace, které nám pomohly pochopit problematiku trávení volného času dětí přistěhovalců. Získané informace nyní shrneme v této diskuzi. Na základě těchto poznatků však nemůžeme zobecňovat, jedná se jen o malý vzorek z velké skupiny dětí přistěhovalců.

Děti přistěhovalců zapojené do tohoto výzkumu svůj volný čas tráví s ohledem na povinnosti, které představují starost o sourozence nebo pomoc rodičům v zaměstnání tak, jak uznají za vhodné podle sebe. Tři z respondentů se věnují aktivitám, které nejsou nijak organizované. Velkou část volného času chlapci tráví na počítači. Jejich volný čas také obsahuje přípravu na vyučování.

Jak už bylo zmíněno v předchozím odstavci, tři z respondentů se ve svém volném čase nevěnují, a ani se v minulosti nevěnovali, žádným zájmovým činnostem, které by byly odborně pedagogicky vedené. Důsledkem toho by mohlo být, že jejich volný čas bude směřovat k rizikovým aktivitám. Výjimkou je pouze ukrajinský respondent, z jehož odpovědí vyplývá, že má svůj volný čas zaplněný a aktivně ho využívá převážně ke sportovním aktivitám.

Naši respondenti tráví spolu s rodiči a sourozenci velkou část svého volného času. Podle výpovědí respondentů jim rodiče věnují svůj volný čas a s dětmi si povídají, sledují filmy, hrají hry a v jednom případě i podnikají různé výlety. Respondenti, kteří mají sourozence, s nimi tráví čas především hraním her. Pouze ve dvou případech mají rodiče snahu, aby jejich děti trávily čas aktivně. I když pouze v jednom případě to vypadá, že jim na kvalitním trávení volného času opravdu záleží. Pozitivní je zjištění, že respondenti jsou spokojeni s prostředím, v jakém žijí.

Další část případové studie jsme věnovali kamarádům respondentů. Respondenti vietnamského původu mají kamarády jak české, tak vietnamské národnosti. Ty české, stejně jako ukrajinský respondent, získali ve škole. Čas, který tráví se svými kamarády, naplňují svými oblíbenými činnostmi.

Vzhledem k získaným informacím v poslední části můžeme říct, že tyto děti jsou velmi dobře integrované do české společnosti. Pokud připomeneme kulturní dimenzi

integrace a cíle koncepce integrace cizinců, kdy je jedním z hlavních cílů úspěšné integrace znalost českého jazyka, je integrace u těchto respondentů úplná. Všichni respondenti mluví plynule česky a to jim umožňuje v tomto ohledu bezproblémové vzdělávání. Dobrá znalost jazyka jim tak usnadňuje navazování vztahů s okolím a získávání kontaktů mezi českými obyvateli. To, že respondenti uvádí jako své přátele jak Čechy, tak příslušníky svého národa ukazuje na to, že i s ohledem na zachování jejich původní kultury dochází k navázání dobrých vztahů s majoritní společností. Respondenti tráví svůj volný čas podobně jako stejně staré děti české národnosti. I přes povinnosti vietnamských respondentů (pomoc rodičům v zaměstnání, hlídání sourozenců, příprava do školy) můžeme zhodnotit, že jejich integrace je i v oblasti trávení volného času úspěšná. Jako velmi pozitivní můžeme uvést fakt, že respondenti na základě svých znalostí kladně hodnotí své okolí a celou Českou republiku.

Tento výzkum nám přinesl odpovědi na položené otázky, ale také nám nabízí otázky nové. Rozšířený kvalitativní výzkum by nám mohl přinést poznatky tehdy, pokud bychom se na volný čas respondentů podívali nejen z jejich pohledu, ale i ze strany rodičů, pedagogů a kamarádů. Na tento výzkum by mohl navázat i kvantitativní výzkum, který by nám díky svým vlastnostem mohl přinést větší množství dat, od více respondentů, kteří by mohli být příslušníky více národností, a nezobrazoval by pouze Kraj Vysočina.

Závěr

Tématem této bakalářské práce bylo trávení volného času dětí přistěhovalců v Kraji Vysočina. Cílem bylo zjistit, jakým způsobem děti přistěhovalců tráví svůj volný čas a zda dochází k jejich integraci.

Teoretická část práce nás seznámila se základními informacemi o migraci v České republice. Nacházejí se v ní nejen základní pojmy týkající se migrace, ale také její stručná historie. Dále jsme se zabývali integrací cizinců do České republiky, politikou integrace a Konceptí integrace cizinců. Vzhledem k tomu, že se práce týkala dětí cizinců v Kraji Vysočina, seznámili jsme se základními údaji o kraji a také o skupinách přistěhovalců, kteří na Vysočině žijí. V poslední kapitole jsme se věnovali volnému času, zvláště pak volnému času dětí přistěhovalců.

V praktické části jsme se nejprve seznámili s metodologií kvalitativního výzkumu. Dále následovala případová studie, ve které jsme dostali odpovědi na výzkumné otázky. Analyzovali jsme trávení volného času dětí přistěhovalců. Dozvěděli jsme se, že až na jednoho respondenta nenavštěvují žádné zájmové kroužky. Seznámili jsme se s tím, jak tráví děti přistěhovalců svůj čas, když jsou s rodiči a sourozenci, a jak je rodiče ovlivňují při výběru jejich aktivit ve volném čase. Také jsme zjistili, v jakém prostředí žijí a jak se jim v něm líbí. Další část byla věnována jejich kamarádům a trávení volného času s nimi. V kapitole integrace dětí cizinců do společnosti jsme se zabývali jednotlivými dimenzemi integrace a jejich úspěšností u našich respondentů. Díky poznatkům získaným v případové studii můžeme konstatovat, že u dětí přistěhovalců v Kraji Vysočina dochází k úspěšné integraci do společnosti.

Použité zdroje

Knihy

BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. 2005. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 308 s. ISBN: 80-210-3875-6.

BARŠA, P. 1999. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 347 s. ISBN: 80-85959-47-X.

DLUHOŠOVÁ, H. 2008. Integrace cizinců v České republice. In: ŠÍŠKOVÁ, T., ed. *Výchova k toleranci a proti rasismu: multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, s. 75-88. ISBN 978-80-7367-182-2.

DRBOHLAV, D. a kol. 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha: Slon, 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.

DUDKOVÁ, L., ed. 2009. *MULTI KULTI Menšiny v ČR*. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 150 s. ISBN 978-80-254-5225-7.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. 2003. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta, 240 s. ISBN 8072901281.

HENDL, J. 2005. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, ISBN 80-7367-040-2.

HONUSKOVÁ, V. 2011. Status dlouhodobě pobývajících cizinců v současném českém právu. In SCHEU, H. Ch. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, s. 141-155. ISBN 978-80-87284-07-0.

JIRASOVÁ, M., POSPÍŠIL, M., SULITKA, A. 2008. Situace národnostních menšin v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T., ed. *Výchova k toleranci a proti rasismu: multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, s. 88-122. ISBN 978-80-7367-182-2.

KOCOUREK, J. 2001. Vietnamci v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T., ed. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, s. 99-105. ISBN 80-7178-648-9.

Kraj Vysočina – průvodce po české republice. 2004. Praha: Kartografie Praha, 158 s. ISBN 80-7011-735-4.

KRAUS, B. 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

LEONTIYEVA, Y. 2011. Imigranti v ČR – žádání a nechtění Současné migrační a integrační politiky v ČR. In TRBOLA, R., RAKOCZYOVÁ, M. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR I Integrační politika*. Brno: Barrister & Principal, s. 13-33. ISBN 978-80-87474-19-8.

MARTÍNKOVÁ, Š., PECHOVÁ, E. 2011. Vietnamská komunita v ČR. In SCHEU, H. Ch. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, s. 210-218. ISBN 978-80-87284-07-0.

MORAVCOVÁ, M., NOSKOVÁ, H. 2005. Struktura etnických menšin a imigračních skupin v České republice (Vývoj let 1918-2001). In BITTNEROVÁ, D., MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsme a kam patříme?*. Praha: Sofis, Pastelka, s. 15-81. ISBN 80-902785-8-2.

PÁVKOVÁ, J. 2002. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 3. Praha: Portál, 231 s. ISBN 80-7178-569-5.

PETRÁŠ, R. 2011. Migrace a Česká republika. In SCHEU, Harold Christian. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, s. 114-141. ISBN 978-80-87284-07-0.

POŘÍZKOVÁ, H. 2009. Privilegovaní „druzí“ aneb sociální integrace cizinců z vyspělých zemí. In RÁKOCZYOVÁ, M., TRBOLA, R. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 48-84. ISBN 978-80-7419-023-0.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. 2003. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, J. 2006. *Multikulturní výchova-příručka (nejen) pro učitele*. Praha: Triton, 263 s. ISBN 80-7254-866-2.

RÁKOCZYOVÁ, M., POŘÍZKOVÁ, H. 2009. Sociální integrace přistěhovalců – teoretická východiska výzkumu. In RÁKOCZYOVÁ, M., TRBOLA, R. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 23-33. ISBN 978-80-7419-023-0.

REICHEL, J. 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

SEDLÁČEK, M. 2007. Případová studie. In ŠVAŘÍČEK, R. ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, s. 96-112. ISBN 978-80-7367-313-0.

SLEZÁKOVÁ, J. 2005. Vietnamská komunita v Jihlavě. In BITTNEROVÁ, D., MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsme a kam patříme?*. Praha: Sofis, Pastelka, s. 389-402. ISBN 80-902785-8-2.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

Internetové zdroje

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE, 2015. *Koncepční a politické dokumenty v ČR*. [Online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z:
<http://www.cizinci.cz/index.php/pravo/dokumenty-cr/47-dokumenty-cr>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2016a. *Krajská správa ČSÚ v Jihlavě*. [Online]. [cit. 2015-08-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xj/charakteristika_kraje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2016b. Veřejná databáze, Sčítání lidu, domů a bytů, Obyvatelstvo podle věku, národnosti a pohlaví. [Online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&evo=&str=&pvo=OBCR614A&udIdent=&vyhltext=&pvoch=&nahled=N&sp=N&nuid=&zs=&skupId=&zo=N&pvoKc=&verze=-1&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&katalog=30715&z=T

ČESKÁ TELEVIZE, 2016. *Ptáčata*. [Online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267754387-ptacata/4238-ptacata/>

ČESKÉ ZDRAVOTNICKÉ FORUM, 2013. *Životní styl žáků základních škol v ČR*. [Online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z:

http://www.czf.cz/soubory/vyzkum_zsz/czf_przkum_zaku.pdf

EVROPSKÁ UNIE, 2016. *Německo*. [Online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z:
[z:http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/germany/index_cs.htm](http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/germany/index_cs.htm)

HŮLE, D., 2004-2014. *Migrace*. [Online]. [cit. 2015-08-12]. Dostupné z:
http://www.demografie.info/?cz_migrace

INKLUZIVNÍ ŠKOLA, 2013a. *Profily jednotlivých zemí původu – Mongolsko*. [Online]. 2013, [cit. 2015-08-14]. Dostupné z:

<http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Mongolsko.pdf>

INKLUZIVNÍ ŠKOLA, 2013b. *Profily jednotlivých zemí původu – Ukrajina*. [Online]. [cit. 2015-08-14]. Dostupné z:

<http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Ukrajina.pdf>

INKLUZIVNÍ ŠKOLA, 2013c. *Volnočasové aktivity*. [Online]. [cit. 2015-08-24]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/volnocasove-aktivity>

INKLUZIVNÍ ŠKOLA, 2014. *Integrační proces*. [Online]. [cit. 2016-04-03].

Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/integracni-proces>

MEZIKULTURNÍ DIALOG, 2016. *Projekty*. [Online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/projekty1.html>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2015. *Metodická doporučení k začleňování žáků-cizinců do výuky v českých základních školách*. [Online]. [cit. 2015-08-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/17378>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2015. *Terminologický slovník*. [Online]. [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016a. *Cizinci s povoleným pobytem – „Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České*

republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 31. 1. 2016“. [Online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenympobytem.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016b. *Informace pro cizince*. [Online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016c. *Integrace*. [Online]. [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2015. *Polsko*. [Online]. [cit. 2015-08-14]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/polsko/index.html

NÁRODNÍ REGISTR VÝZKUMU O DĚTECH A MLÁDEŽI, 2009. *Výzkum na téma „Multikulturalita v zájmovém a neformálním vzdělávání“* [Online]. [cit. 2015-08-24]. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1259756256.pdf>

SPRÁVA ÚPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ, 2014. *Přehled, základní informace o provozovaných zařízeních*. [Online]. [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/zarizeni-suz/prehled/>

VOTRADOVCOVÁ, H., 2015. *Migrační politika: aktuální diskuze*, [Online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/migracni-politika-aktualni-diskuse/>

Zákony a koncepce

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ze dne 24. 9. 2004

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ze dne 30. 11. 1999

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ze dne 11. 11. 1999

*Koncepce integrace cizinců, Usnesení vlády č. 26 z 18. 1. 2016, Aktualizovaná“
Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu“ a Postup při realizaci
aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016, ze dne 18. 1. 2016*

Seznam příloh

PŘÍLOHA 1. – Rozhovor Tomáš

PŘÍLOHA 2. – Rozhovor Lukáš

PŘÍLOHA 3. – Rozhovor Katka

PŘÍLOHA 4. – Rozhovor David

PŘÍLOHA 1. - Rozhovor Tomáš

Kolik Ti je let?

Tak je mi 14 a 9. května mi bude už 15.

Řekni mi, jaký typ školy navštěvuješ a do jakého chodíš ročníku?

Navštěvuji základní školu a chodím do osmé třídy.

Odkud pochází Tvoje rodina?

Z Ukrajiny, hmmm, ze západu, přibližně.

Jak dlouho žije Tvoje rodina v České republice?

Přibližně, tak šest, šest, sedm let.

Takže ses narodil na Ukrajině a žil tam?

Nenarodil, polovinu života tam, od šesti..., do šesti jsem žil na Ukrajině a až potom už jsem žil v Česku, takže tak na půl.

A co si myslíš o životě v České republice?

No nic, je to mnohem lepší...

A vidíš nějaké rozdíly v této a Tvé rodné zemi?

Jooo, spoustu.

A můžeš mi nějaké říct?

No, tak za prvé, žije se tady líp, vypadá to tady líp, noo, je to tady v podstatě skoro ve všem lepší, noo...

Jaký je život tady v tom městě, kde bydlíš?

Joo, skvělý, není tady moc lidí, takže tady není provoz, není tady každé den slyšet prostě nějaký auta, takže je to pro mě lepší, než v nějakým velkým městě, jako jo dobrý.

Můžeš mi popsat, jak bydlíš?

Bydlíme v paneláku, a je to tam dobrý, měli jsme kdysi kočku a teď už nemáme.

A jak trávíš svůj volný čas?

Tak buďto, nevím, čtu, dívám se na televizi, hraju na počítači nebo mám, hraju, chodím na volejbal, jak kdy, prostě co mě napadne.

Takže ty Tvoje záliby, to je volejbal a ještě něco?

Volejbal, a chodil jsem na šachy, ale přestal jsem s tím, a ještě chodím na střelečák, ale to není jako spíš, to je jenom jednou týdně, hlavní je ten volejbal pořád, toho mám nejvíc, toho mám snad každé den.

Takže volejbal a střelečák to máš i jako kroužky? Nebo ještě máš i jiné kroužky?

Nemám, ale hlavní je ten volejbal, o ten se nejvíc zajímám jakoby.

A ty kroužky si vybíráš sám nebo Ti je vybírají rodiče?

Sám jsem si je vybral.

Rodiče Ti vybírají nějaké aktivity?

Ne, oni že hlavně abych něco měl, abych doma neseděl jen. Taky mě chtějí přihlásit na malování, já jsem řekl, že klidně, že mně by to nevadilo.

Takže Ti něco vybírají, mají snahu Tě někam vést?

Jo, abych něco dělat prostě.

Máš sourozence?

Ne, ale budu mít, bude to holka.

Tak se těšíš?

Jo, jo...(smích)

Jak trávíš volný čas s rodinou?

Tak buďto si povídáme, třeba, nebo se díváme na televizi vždycky, aaa nevím, co ještě?

Nějaké výlety o víkendu?

Jo, taky jezdíme na chatu skoro pořád, máme tam včely, teď se o ně moc nestaráme, protože už je zima, ale jo jezdíme skoro každý víkend někam.

Kdo jsou tví kamarádi?

Spolužáci ze školy.

A jak trávíš ten čas, když jsi s kamarády?

Buďto chodíme ven, tam když je nás moc, tak třeba už si zahrajeme nějaký ten fotbal, ale když je nás málo, tak třeba si povídáme, ale jsme tam klidně až tři hodiny, nebo hrajem spolu na počítači.

A můžeš mi říct, jak vypadá tvoje odpoledne, když přijdeš ze školy?

Přijdu, dám si nějaký ten oběd, potom, hmmm, nevím, naučím se, připravím si všechno do školy, pak se domluví s kamarádama, jestli půjdem ven, jestli půjdem ven, tak půjdem ven, anebo půjdem na počítač a pokud', nebo ani jedno, protože třeba mám volejbal na ty dvě hodiny v pondělí, ve středu a potom v pátek ještě.

Tak děkuju, to je všechno.

Tak Lukáši, řekni mi kolik Ti je let?

Mě je 18

Řekni mi, jaký typ školy navštěvuješ a do jakého chodíš teďka ročníku?

No navštěvuji gymnázium, v octávě jsem teda...no.

Odkud pochází tvoje rodina?

Pochází z Vietnamu

A jak dlouho žijete v České republice?

No táta žije v Český republice už zhruba třicet let.

Takže ty ses tady narodil?

Přesně tak.

Co si myslíš o životě v České republice?

No tak vzhledem k tomu, že jsem se tady narodil, tak jsem si už navykl, na ty český zvyky a všechno a takový ty naše vietnamský už mi vštěpujou jenom rodiče.

Hm, Ve Vietnamu jsi byl někdy?

Byl.

A vidíš nějaký rozdíl v tady v této a v tvé rodné, nebo teda rodné ne, ale v tvé původní zemi?

No řekněme, že v naší zemi je to takový...no je to komunistický, jsme, většina lidí je tam, vlastně utlačována, když se snaží vlastně vyjádřit svůj názor proti komunismu. Tady je to takový svobodnější

Jaký je život tady v tom městě, kde bydlíš?

No fajn, pomáhám rodičům s obchodem, jezdím pro zboží a chodím do školy, (smích) no to je zhruba všechno,

Můžeš mi popsat, jak bydlíš, nebo kde bydlíte, s kým bydlíš?

Ee, eee, je to, bydlím vlastně s rodiči, jsem jedináček, takže, no, ale vedle je druhej byt, kde to je vlastně byt 2plus1 tam bydlí strejda s tetou.

A jak trávíš svůj volný čas?

No většinu volnýho času strávím vlastně tím, že pomáhám rodičům, jsem v obchodě a prodávám.

Jaký máš záliby?

Rád zajdu pokecat, zapařit, koukám rád na fotbal, občas si ho zahraju.

A navštěvuješ teda nějaký kroužky, a jaké?

Ne to jenom, jenom, to je ztráta času bych řek...

A ani dřív jsi teda nikam nechodil?

Ne, nikam jsem nechodil

Ne? Ani vaši neměli nějakou snahu tě někam dát do nějakýho kroužku?

Těm to bylo víceméne jedno.

Jak trávíš svůj volný čas, když jste třeba s vašima, s rodinou?

Nooo...

Když máte volný čas...

Volný čas spolu trávíme většinou jenom, když je lunární novej rok, když se rodina musí sejít, a jinak vždycky po večeři, když jsme všichni doma.

Kdo jsou tví kamarádi?

No, kamarádi, tak mám český i vietnamský kamarády, ovšem vietnamský kamarádi jsou spíš z toho, že se znaj rodiče s rodičema a jinak český kamarády znám ze školy.

Jak trávíš ten volnej čas, nebo ten čas, když jseš s kamarádama?

No těžko, těžko říct...

Jdete do hospody, nebo jdete někam sportovat, nebo?

No chodíme ven někam pokecat na pivko.

Jasný, a tak mi ještě popiš, jak vypadá nějaký tvoje odpoledne, když přijdeš ze školy, když přijdeš domů?

Většinou, když přijdu ze školy, projdu obchodem, aby viděla máma, že jsem doma, pak jdu nahoru udělat si úkoly, sednu si k počítači chvíli, pak se vrátím do obchodu, jestli máma něco nechce, když tak tam zůstanu nebo zase odejdu nahoru si dělat svoje vlastní věci.

Dobrý, tak děkuju moc, to je všechno.

PŘÍLOHA 3. - Rozhovor Katka

Tak kolik Ti je let?

Tak tento rok je mi 16 let.

Jaký typ školy navštěvuješ a do jakého chodíš ročníku?

Navštěvuju gymnázium a chodím do druháku.

Odkud pochází Tvoje rodina?

Moje rodina pochází z Vietnamu.

A jak dlouho žijete v České republice?

V České republice žijeme 16 let.

A co si myslíš o životě v České republice?

Co si myslím o životě v České republice? Hmm, myslím si, že je to tady krásné, hmm, že jsou to hodní lidé a je tu hezky.

A jaký vidíš rozdíl ve své rodné zemi a této zemi, třeba z vyprávění rodičů, nebo jestli jsi tam někdy sama byla?

No, tak největší rozdíl je v tom, v dopravě, například, že ve Vietnamu prostě jsou všude motorky a je tam hluk a tady v České republice je to takové poklidné.

Jaký je život ve tvém městě?

Tak v mém městě, je to takový poklidný, takový dobrý.

Můžeš mi popsat, jak bydlíš? Jestli bydlíte v paneláku nebo v bytě, v baráku?

Bydlíme v bytě, je takovej dvoupatrovej.

Jak trávíš svůj volný čas? Tak volný čas nejvíce strávím s rodinou, se sourozencema, sestříčkou a bratříčkem anebo i s kamarádkama.

Jaké máš záliby?

Záliby, tak mám nejradši, nejradši se věnuju matematice, jakože ráda počítám příklady a tak.

Navštěvuješ nějaké kroužky?

Ne.

Ne? Ani rodiče třeba Ti nenabízeli, abys někam chodila?

Tak nabízeli mi, ale nějak se mi do toho nechtělo.

A jsou nějaké aktivity, ke kterým rodiče vedou? Něco třeba tradičního Vietnamského?

No, tak musím prostě, bych měla chodit, na ty různé akce vietnamské komunity.

Máš sourozence?

Ano mám, mladší sestřičku a mladšího brášku.

A o kolik jsou mladší?

Sestřičce je šest a bráškově tři.

Jak trávíš volný čas, když jste dohromady s rodinou?

Nejčastěji se díváme na filmy (smích), anebo prostě hrajeme hry, stolní hry

Kdo jsou tví kamarádi?

Hmmm, je to tak z každého kousek, ale více mám český kamarádky, že vlastně chodím do školy a mám kamarádky ze školy a s vietnamskýma si taky rozumím.

Jak trávíš čas, když jseš s kamarádama?

Hmm, tak nejčastěji je to tak, že si zajdeme na jídlo (smích), anebo třeba na bowling.

Jak vypadá tvé odpoledne, po škole, když přijdeš domů?

Normální odpoledne, když jdu ze školy, tak je tak, že jdu domů, pak jdu vyzvednout sestřičku a pak si hrajeme vlastně skoro celé odpoledne.

A třeba rodičům pomáháš v obchodě?

No, to občas, když potřebují.

To je vše, děkuji.

Kolik Ti je let?

12.

Jaký typ školy navštěvuješ a do jakého chodíš ročníku?

Hmmmm, nooo, základní škola, a sem sedmý ročník.

Odkud pochází tvá rodina?

Vietnam.

Jak dlouho žijete v České republice?

Asi už 12 let.

Takže ty ses tady nenarodil, v České republice?

Hmm, narodil.

Co si myslíš o životě v České republice?

Hmm, no normální...., no normální.

Líbí se Ti tady?

Ano

Vidíš nějaký rozdíl v této a v Tvé rodné zemi, třeba z vyprávění rodičů?

Nooo, jistě ten jazyk, aaa,hmm, když sem asi byl ve Vietnamu, tak no jistě tam byl horko, noo...tak nějak to je všechno.

Jaký je život ve Tvém městě?

Dobrý...., nooo, dobry...

Můžeš mi popsat, jak bydlíš?

Nooo, to už nevím...

Tak bydlíš v paneláku nebo v rodinném domě?

V rodinném domě.

Jak trávíš svůj volný čas?

Hraju hry.

Na počítači?

Jo.

Jaké máš záliby nebo nějaké koníčky máš?

Nevím.

Takže jenom ten počítač asi?

Jo.

Navštěvuješ nějaké kroužky?

Ne

Takže ani rodiče Ti nenavrhovali Ti, abys chodil na nějaký kroužek?

Ne.

A rodiče Ti třeba neřeknou, že by bylo fajn, abys hrál fotbal nebo tak?

Vůbec, ne.

A máš sourozence?

Ano.

A kolik, a jak jsou staří?

No mám jednoho sestru, no starší a jednoho mladší bratra. Moje segra je jí asi 17 let a můj bratra asi za chvíli mu bude dva roky.

Jak trávíš svůj volný čas, když jste s rodinou? Co děláte, dohromady s rodiči a se sourozenci?

Noo..mluvíme, hraju s bráchou, noo a tak to je všechno..

Kdo jsou tví kamarádi?

Ehm...Vietnamci.

Hlavně Vietnamci?

No, Vietnamci, i Češi, no moje spolužáky.

A jak trávíš čas, když seš s těma kamarádama?

No, hraje taky hry.

Můžeš mi ještě říct, jak vypadá Tvoje běžný odpoledne, když přijdeš ze školy? Co tak děláš?

Ehmm, hmm, no to už nevím....

Tak jestli si prvně napíšeš úkoly nebo si uklidíš? Tak nějak normálně co děláš, když dneska přijdeš domů, co budeš děla, mi řekni.

Když jdu domů, udělám si prvně domácí úkol, noo aaa tak, nooo a celou hodinu si hraju hry. To je všechno.

Až do večera?

No... A pak spím...(úsměv).

Dobře, tak to je všechno, děkuju!